

กรมกิจการผู้สูงอายุ

DEPARTMENT OF OLDER PERSONS

รายงานผลการขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนของกรมกิจการผู้สูงอายุ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

เส้นทางสู่ องค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน กรมกิจการผู้สูงอายุ

กรมกิจการผู้สูงอายุ

DEPARTMENT OF OLDER PERSONS

รายงานผลการขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนของกรมกิจการผู้สูงอายุ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

เส้นทางสู่ องค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน กรมกิจการผู้สูงอายุ

จัดทำโดย

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กันยายน 2569

Message from the Director-General of DOF

สารจากอธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ

กรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ตระหนักดีว่า เพื่อให้รองรับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) ของประเทศไทย การกิจสูงสุดจึงไม่ใช่เพียงการสงเคราะห์ แต่คือ **การส่งเสริม ค้ำครอง และพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุในทุกมิติอย่างเท่าเทียม** เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตบนรากฐานศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างยั่งยืน

เส้นทางการขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนของ ผส. เรามีพัฒนาการเชิงโครงสร้างและระบบที่เข้มแข็งขึ้นอย่างต่อเนื่อง และได้รับ **รางวัลองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน** ระดับดีเด่น ในปี 2564 และ 2568 และระดับดี ในปี 2569 เป็นเครื่องรับรอง และเป็นความภาคภูมิใจที่การทำงานและขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนร่วมกันของชาว ผส. ส่งผลสัมฤทธิ์เป็นที่ประจักษ์ สะท้อนเจตจำนงอันแน่วแน่ ตั้งแต่การประกาศนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน ขับเคลื่อนผ่านกลไกคณะทำงานด้านสิทธิมนุษยชน และแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนประจำปีของหน่วยงาน รวมถึงความร่วมมือของบุคลากรชาว ผส. ทุกหน่วยงานในสังกัด ทุกระดับ ที่ได้รับทราบและเห็นชอบนโยบายและแผนปฏิบัติการร่วมกัน อีกทั้งบุคลากรร้อยละ 100 ผ่านการอบรมหลักสูตรสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน และอบรมหลักสูตรเฉพาะทาง 3 ชั่วโมงเพื่อยกระดับการดูแลผู้สูงอายุบนพื้นฐานสิทธิมนุษยชน

นอกจากนี้ ผส. ยังได้มีกระบวนการประเมินความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชน ตามหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (UNGPs) และยกระดับไปสู่กระบวนการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence: HRDD) พร้อมกับการวิเคราะห์ประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนในสังคม มาสู่การพัฒนางาน ในภารกิจของ ผส. และกำหนดมาตรการป้องกันและหลักการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ ด้วยหลัก 5 ประการ ได้แก่ การขอโทษ การคืนสิทธิ การชดเชย การฟื้นฟู และการรับรองว่าจะไม่เกิดซ้ำ ไว้อย่างชัดเจนและเป็นระบบ

ยิ่งไปกว่านั้น ผส. ได้ถอดบทเรียนการขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนไว้ในปี 2568 เกิดเป็นหลัก **8Ps แห่งสิทธิมนุษยชน** และพัฒนาสู่หลัก **8Cs แห่งสิทธิมนุษยชน** ในปี 2569 ซึ่งจะเป็นแนวปฏิบัติที่เป็นหัวใจในการปฏิบัติงาน รวมถึงการให้บริการดูแลผู้สูงอายุและประชาชน โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนเป็นที่ตั้ง

กรมกิจการผู้สูงอายุ ขอขอบคุณบุคลากรทุกท่าน และภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ที่เป็นกำลังสำคัญในการร่วมขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่อง เราขอให้คำมั่นสัญญาว่าจะมุ่งพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุด้วยหัวใจ เพื่อร่วมสร้างสังคมสูงวัยคุณภาพ ที่เปี่ยมด้วยความเท่าเทียมและยั่งยืนตลอดไป ตามคำนิยาม ผส. **“ทำงานด้วยใจ บริการด้วยใจ ใส่ใจผู้สูงอายุ”**

นายโชคชัย วิเชียรชัยยะ
อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ
กันยายน 2569

รายงานผลการขับเคลื่อน สิทธิมนุษยชน

ของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

บริบทและความท้าทายเชิงภารกิจ

ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) อย่างเต็มรูปแบบ ประเทศไทยมีประชากรผู้สูงอายุสัญชาติไทยจำนวนสูงถึง 14,417,344 คน จากประชากรทั้งหมด 64,722,841 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 22.28 (ข้อมูล ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2569)

ภายใต้สภาวะการเปลี่ยนแปลงทางประชากรนี้ กรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ในฐานะหน่วยงานหลักที่มีภารกิจส่งเสริมคุ้มครองพิทักษ์สิทธิ และจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ ได้ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และแนวทางการดำเนินงานเชิงรุกจากการดูแลในลักษณะสงเคราะห์ ไปสู่ **การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุตามกฎหมายในทุกมิติอย่างเท่าเทียมบนรากฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์** เพื่อขับเคลื่อนการทำงานให้สอดคล้องกับสิทธิ 13 ประการตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

เกียรติภูมิและรางวัลแห่งความมุ่งมั่น

ผลสัมฤทธิ์จากการขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนของ ผส. ส่งผลให้หน่วยงานได้รับ **รางวัลองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ระดับดีเด่น ประจำปี 2564 และ 2568**

และสำหรับปี 2569 ผส. ยังคงรักษามาตรฐานและสร้างความต่อเนื่องเชิงระบบในการพัฒนางานด้านสิทธิมนุษยชน จนได้รับ **รางวัลองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2569 ระดับดี** ถือเป็นหลักประกันเชิงประจักษ์ถึงเจตนารมณ์และความมุ่งมั่นขององค์กรอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ ยังส่งเสริมการสมัคร **รางวัลบุคคลและองค์กรที่มีผลงานดีเด่นด้านการส่งเสริม ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2569** ของสำนักงาน กสม. โดย ผส. ร่วมส่งสมัครจำนวน 7 รายการ ใน 2 ประเภทรางวัล

ที่มาภาพ : jacobsfoundation.org

ผลการขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชน ภายในองค์กร 3 มิติ

การดำเนินงานเพื่อเป็นองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ประสบผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมครอบคลุมทั้ง 3 มิติดังนี้

มิติที่ 1 ด้านโครงสร้าง

- **การกำหนดนโยบายเป็นลายลักษณ์อักษร** : ผส. ได้มี **ประกาศกรมกิจการผู้สูงอายุ เรื่อง นโยบายด้านสิทธิมนุษยชน** ลงวันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2568 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของบุคลากรต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคนอย่างเป็นธรรม ปราศจากการเลือกปฏิบัติ เชื่อมโยงโดยตรงกับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 - 2570) ในแผนรายด้านการเมืองการปกครอง และแผนรายกลุ่มผู้สูงอายุ
- **กลไกขับเคลื่อนหลัก** : มี **คำสั่งกรมกิจการผู้สูงอายุ ที่ 512/2568 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชน** ลงวันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2568 โดยมีอธิบดีเป็นที่ปรึกษา รองอธิบดีเป็นประธาน ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านผู้สูงอายุเป็นรองประธาน และผู้อำนวยการกองต่าง ๆ ร่วมเป็นคณะทำงาน โดยมีฝ่ายเลขานุการทำหน้าที่ติดตามและประเมินผลอย่างใกล้ชิด
- **การเห็นชอบร่วมกัน ร้อยละ 100** : บุคลากร ผส. ทุกระดับ และทุกหน่วยงานทั่วประเทศ ทั้งส่วนกลางและที่ตั้งในภูมิภาค ร้อยละ 100 ได้ลงนามรับทราบและเห็นชอบร่วมกันต่อนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนฉบับดังกล่าว

มิติที่ 2 ด้านกระบวนการ

- **แผนปฏิบัติการที่เป็นระบบ** : จัดทำและขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2569 ซึ่งระบุโครงการที่ต้องดำเนินการครอบคลุมการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทั้ง 5 มิติ และมีการรายงานผลทุกสิ้นปีงบประมาณ
- **การสร้างสมรรถนะบุคลากร** : บุคลากร ผส. ทุกระดับ รวมถึงผู้บริหารระดับสูง ผ่านการอบรมหลักสูตรออนไลน์ สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน และส่งเสริมด้วยหลักสูตรอบรมเชิงปฏิบัติการเฉพาะทางของกรม ผส. เรื่อง *การยกระดับการดูแลผู้สูงอายุ บนพื้นฐานสิทธิมนุษยชน* ระยะเวลา 3 ชั่วโมง เพื่อมุ่งเป้าเจาะลึกสำคัญในการพิทักษ์สิทธิและกำจัดอคติทางอายุ (Ageism)
- **การอำนวยความสะดวกเพื่อการเข้าถึงสิทธิ** : ปรับปรุงสภาพแวดล้อมอาคารตามหลัก Universal Design (อาทิ ทางลาด ลิฟต์-ปุ่มอักษรเบรลล์ และป้ายสัญลักษณ์สากล) ควบคู่ไปกับการนำเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น แอปพลิเคชัน Gold by DOP เข้ามาอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุและกลุ่มเปราะบางในการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ

มิติที่ 3 ด้านผลลัพธ์

- **การตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน**: ดำเนินการประเมินความเสี่ยงและผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน (HRDD) พร้อมวิเคราะห์จัดลำดับความเสี่ยง และเปิดเผยรายงาน HRDD ประจำปี พ.ศ. 2569 ต่อสาธารณะผ่านทางเว็บไซต์ ผส.
- **ระบบเฝ้าระวังเชิงรุกและการบรรเทาเยียวยา** : มีกลไกติดตามข่าวและเรื่องร้องเรียนการละเมิดสิทธิผู้สูงอายุทางสื่อมวลชนและโซเชียลมีเดีย และประสานสายด่วน 1300 ลงพื้นที่เยียวยาทันที โดยยึดหลักการบรรเทาและเยียวยาผลกระทบ 5 ประการ ได้แก่ การขอโทษ การคืนสิทธิ การชดเชย การฟื้นฟู และการรับรองว่าจะไม่เกิดซ้ำ
- **การประยุกต์ใช้กรณีศึกษา** : มีการรวบรวมข่าวการละเมิดสิทธิผู้สูงอายุในสื่อสาธารณะ 20 กรณี มาถอดบทเรียนและวิเคราะห์เชิงลึกใน 4 มิติหลัก (อาชญากรรมไซเบอร์ ภาวะความยากจน ภัยคุกคามด้านสุขภาพ การถูกทอดทิ้ง) เพื่อนำมาปรับปรุงการทำงานและมาตรการลดความเสี่ยงเชิงรุกอย่างเป็นระบบ

นวัตกรรมเด่นและแนวปฏิบัติที่ดี

- **โครงการบริหารและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุในชุมชน** (Best Practice ปี 2568) : สร้างหลักประกันการดูแลผู้สูงอายุในระดับชุมชนครอบคลุม 5 มิติ (สุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม และเทคโนโลยี) โดยในปี 2569 มีผู้บริบาลจำนวนรวมทั้งสิ้น 878 คนในพื้นที่ 76 จังหวัดทั่วประเทศ มีผู้สูงอายุได้รับการดูแลจากโครงการ รวม 340,534 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 3 กรกฎาคม 2569)
- **โครงการคลินิกฮิลใจ “สูงวัยหมดหนี้ เครดิตดี มีทุนหมุนเวียน”** (Best Practice ปี 2569) : ปรับปรุงและเปลี่ยนผ่านกระบวนการติดตามหนี้สินของกองทุนผู้สูงอายุแบบเดิม สู่การบริการและให้คำปรึกษาแบบองค์รวมรายบุคคลที่เป็นมิตร ครอบคลุมทั้งมิติกฎหมาย มิติบริหารจัดการหนี้ และการคุ้มครองดูแลสุขภาพจิตอย่างอ่อนโยน เพื่อลดความกังวลและขจัดอุปสรรคการถูกละเมิดสิทธิทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน

ต่อยอดก้าวรางวัลระดับชาติ

- ขยายผลงานเชิงประจักษ์ โดยได้เสนอชื่อหน่วยงานและนวัตกรรมเชิงรุกในระดับพื้นที่ ร่วมสมัครรางวัล **บุคคลและองค์กรที่มีผลงานดีเด่นด้านการส่งเสริม ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน** ประจำปี 2569 ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) รวม 7 รายการ
- **ประเภทองค์กร** เสนอ *กรมกิจการผู้สูงอายุ* เข้าชิง 1 ใน 3 รางวัล
 - **ประเภทโครงการหรืองานเด่นด้านการส่งเสริม ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน** เสนอโครงการ/ผลงาน ที่เป็นนวัตกรรมเชิงรุก จำนวน 6 รายการ เข้าชิง 1 รางวัล

ทิศทางการขับเคลื่อนสู่ความยั่งยืน

ผส. ได้ถอดบทเรียนและยกระดับกลไกการขับเคลื่อนและบริหารจัดการองค์กรเชิงรุกอย่างเข้มข้น ผ่านการเปลี่ยนผ่านกระบวนการทัศน์การทำงานจาก **หลัก 8Ps** ในปี 2568 ไปสู่ **หลัก 8Cs** ในปี 2569 เพื่อเป็นแกนกลางสำคัญให้ขับเคลื่อนและต่อยอดงานพิทักษ์สิทธิให้มีประสิทธิภาพและเท่าทันสถานการณ์สังคมสูงวัยอย่างแท้จริง

สารจากอธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ

ก

บทสรุปผู้บริหาร

ว

สารบัญ

ง

หลักขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชน ผส.

จ

บทที่ 1 วางเสาเข็มเชิงโครงสร้างและนโยบาย

1

C1: Commitment

ความมุ่งมั่นผ่านการประกาศนโยบาย

2

C2: Committee

คณะกรรมการขับเคลื่อนและกำกับดูแลเชิงระบบ

6

บทที่ 2 บ่มเพาะเมล็ดพันธุ์สิทธิมนุษยชนและพัฒนาระบบบริการ

11

C3: Course of Action

แผนปฏิบัติการและการขับเคลื่อนเชิงระบบ

12

C4: Capacity Building

การสร้างศักยภาพและพัฒนาสมรรถนะบุคลากร

16

C5: Communication

การสื่อสารและระบบอำนวยความสะดวกให้เข้าถึงบริการ

20

บทที่ 3 ระบบเฝ้าระวัง ตรวจสอบ และพิทักษ์สิทธิรอบด้าน

23

C6: Critical Risk Analysis

การวิเคราะห์ความเสี่ยงและตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน

24

C7: Control & Monitoring

การควบคุม ตรวจสอบ และเฝ้าระวังการละเมิดสิทธิ

28

C8: Case-study Adaptation

การประยุกต์ใช้กรณีศึกษา

34

บทที่ 4 รางวัลแห่งความสำเร็จและการต่อยอดสู่ความยั่งยืน

37

Human Rights Awards 2025

รางวัลองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2568

38

Knowledge Transfer & Future Outlook

การถ่ายทอดองค์ความรู้และการต่อยอดขยายผลในอนาคต

40

Human Rights Awards 2026

รางวัลองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2569

44

เอกสารเผยแพร่ การขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนของกรมกิจการผู้สูงอายุ

48

อำนวยการผลิต - คณะผู้จัดทำ

49

หลักขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชน ผส.

จากการขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนภายในองค์กรของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ทุกหน่วยงานในสังกัด ทุกระดับ ทุกคนจนได้รับการรับรองด้วยรางวัลองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ระดับดีเด่น ในปี 2564 และ 2568 ผส. จึงได้ถอดบทเรียนพัฒนาและยกระดับระบบการขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชน เกิดเป็นหลัก **8Ps แห่งสิทธิมนุษยชน (8Ps of Human Rights)** ดังนี้

DOP's 8Ps of Human Rights

Policy นโยบาย

ประกาศนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมออกคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานด้านสิทธิมนุษยชนเป็นกลไกหลัก

Planning การวางแผน

การจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนของ ผส. มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570)

Procedure กระบวนการ

การขับเคลื่อนภารกิจและแผนสิทธิมนุษยชน วิเคราะห์ภารกิจหน่วยงาน ถ่ายทอดแผนสู่บุคลากรทุกระดับ ติดตามและรายงานสรุปผลประจำปี

Participation การมีส่วนร่วม

การสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วม เพื่อให้บุคลากร ผส. และกลุ่มเป้าหมาย (ผู้สูงอายุ) เข้าถึงและเข้าใจสิทธิมนุษยชนอย่างทั่วถึง

PR การประชาสัมพันธ์

การสร้างการรับรู้และอำนวยความสะดวกให้บุคลากรและประชาชน เข้าถึงข้อมูลความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนของ ผส. ผ่านช่องทางต่าง ๆ

Principles หลักการสากล

การประเมินความเสี่ยงและการดำเนินกระบวนการ ตรวจสอบสิทธิมนุษยชนตามหลักการ UNGPs

Patrol การตรวจตรา

การจัดตั้งกลไกตรวจตราและเฝ้าระวังการละเมิดสิทธิมนุษยชน ในหน่วยงานและสถานดูแลผู้สูงอายุ

Proactive การขับเคลื่อนเชิงรุก

การรวบรวมและวิเคราะห์สถิติประเด็นสิทธิมนุษยชน เพื่อกำหนดมาตรการป้องกันการละเมิดสิทธิเชิงรุก

และเพื่อให้กระบวนการขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชน ในปี 2569 ได้ยกระดับการบริหารจัดการที่ยึดหยุ่นตามสถานการณ์ปัจจุบัน
เข้มข้น และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงพัฒนาหลักจาก 8Ps สู่หลัก **8Cs แห่งสิทธิมนุษยชน (8Cs of Human Rights)** ดังนี้

DOP's 8Cs of Human Rights

Commitment
ความมุ่งมั่น

การแสดงเจตจำนงและความมุ่งมั่น
ในการประกาศนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนขององค์กร
เพื่อให้บุคลากรทุกระดับถือปฏิบัติอย่างเท่าเทียม

Committee
คณะกรรมการ

การแต่งตั้งคณะทำงานด้านสิทธิมนุษยชนขององค์กร
เพื่อทำหน้าที่กำกับ ขับเคลื่อน และติดตามประเมินผล
อย่างเป็นระบบ

Course of Action
แผนปฏิบัติการ

การจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนประจำปี
ที่เชื่อมโยงแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และผ่าน
การอนุมัติของผู้บริหารสูงสุด ถ่ายทอดสู่การปฏิบัติจริง

Capacity Building
การสร้างความศักยภาพ

การจัดกิจกรรม อบรม สัมมนา และพัฒนาหลักสูตร
สร้างความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนเฉพาะทาง
ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

Communication
การสื่อสาร

การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ และการอำนวยความสะดวก
ให้กลุ่มเป้าหมาย (ผู้สูงอายุ) เข้าถึงข้อมูลและบริการ
ตามสิทธิอย่างทั่วถึง

Critical Risk Analysis
การวิเคราะห์ความเสี่ยง

การวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงรอบด้าน
(Human Rights Due Diligence: HRDD)
ที่อาจนำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชน

Control & Monitoring
การควบคุมตรวจสอบ

การสร้างกลไก เครื่องมือ หรือคู่มือ
มาตรฐานในการตรวจตราและเฝ้าระวัง
การละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรัดกุม

Case-study Adaptation
การประยุกต์ใช้กรณีศึกษา

การถอดบทเรียนกรณีศึกษาการละเมิดสิทธิ
ในสื่อสาธารณะ เพื่อกำหนดมาตรการป้องกัน
และลดโอกาสเกิดเหตุซ้ำ

บทที่ 1

วางแผนเชิงโครงสร้างและนโยบาย

การขับเคลื่อนเชิงระบบเพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชนที่ยั่งยืน จำเป็นต้องเริ่มจากการวาง “เสาเข็มเชิงโครงสร้างและนโยบาย” ที่มั่นคงแข็งแรง โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 กรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ได้ยกระดับการขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนในมิติด้านโครงสร้าง โดยมุ่งเน้นการสร้างเจตจำนงร่วมกันทั้งองค์กร และการจัดทำระบบบริหารจัดการที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ ภายใต้กรอบแนวคิด 8Cs ใน 2 เสาหลักสำคัญ คือ

- **C1: Commitment** ความมุ่งมั่นผ่านการประกาศนโยบาย
- **C2: Committee** คณะทำงานขับเคลื่อนและกำกับดูแลเชิงระบบ

C1: Commitment

ความมุ่งมั่นผ่านประกาศนโยบาย

รากฐานที่สำคัญที่สุดของการเป็นองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชนของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) คือ เจตจำนงอันแน่วแน่ และการประกาศเจตนารมณ์อย่างเป็นทางการ จากผู้บริหารสูงสุด ตลอดจน การยอมรับร่วมกัน ของบุคลากรทุกระดับ เพื่อปรับเปลี่ยนนโยบายไปสู่ภาคปฏิบัติจริงอย่างมีเอกภาพ

1. ประกาศนโยบายสิทธิมนุษยชน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ผส. ได้จัดทำและประกาศใช้ ประกาศ กรมกิจการผู้สูงอายุ เรื่อง นโยบายด้านสิทธิมนุษยชน ลงวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2568 ลงนามโดย นายธนสุนทร สว่างสาลี อธิบดี กรมกิจการผู้สูงอายุ (ในขณะนั้น) เพื่อใช้ตั้งต้นเป็นกรอบแนวทาง ปฏิบัติงานที่เป็นลายลักษณ์อักษรของหน่วยงาน มีการกำหนดนิยามศัพท์ ชัดเจนเกี่ยวกับ "สิทธิมนุษยชน" "บุคคลภายนอก" และ "บุคลากรกรม กิจการผู้สูงอายุ" เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน เชื่อมโยงกับ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (UDHR) และ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566–2570) ในแผนรายด้าน “ด้านการเมืองการปกครอง” และแผนรายกลุ่ม “กลุ่มผู้สูงอายุ” และกำหนดแนวทางปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนร่วมกันในองค์กร

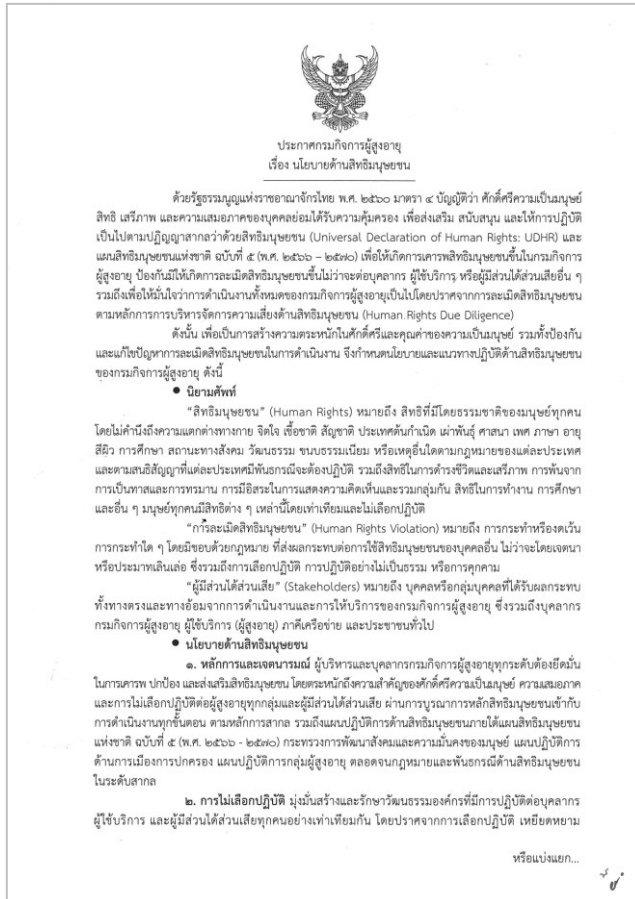

ประกาศกรมกิจการผู้สูงอายุ เรื่อง นโยบายด้านสิทธิมนุษยชน
ลงวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2568

สื่อประชาสัมพันธ์ แนวทางปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชน กรมกิจการผู้สูงอายุ
ฉบับเดือนมกราคม 2568

เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ความท้าทายและยกระดับมาตรฐานให้เข้มข้นขึ้น ผส. ได้ทบทวนประกาศนโยบาย และจัดทำประกาศกรมกิจการผู้สูงอายุ เรื่อง นโยบายด้านสิทธิมนุษยชน ลงวันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2568 โดย นายโชคชัย วิเชียรชัยยะ อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ เป็นผู้ลงนามประกาศเจตนารมณ์ดังกล่าว โดยยังคงความเชื่อมโยงกับ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 - 2570) ในแผนรายด้าน “ด้านการเมืองการปกครอง” และแผนรายกลุ่ม “กลุ่มผู้สูงอายุ”

ประกาศดังกล่าวได้มีการปรับนิยามศัพท์ นโยบายด้านสิทธิมนุษยชน รวมถึงปรับแนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ในองค์กรให้มีความครอบคลุม รัดกุม และทันต่อสถานการณ์ปัจจุบันยิ่งขึ้น

2. การสื่อสารและสร้างข้อตกลงร่วมกันในทุกระดับ

ในปี 2568 ผส. ได้มีการถ่ายทอดนโยบายไปสู่บุคลากร ในสังกัดทุกหน่วยงาน ทุกระดับ ผ่านการดำเนินการได้แก่

- **การแถลงนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นทางการ** โดย นายธนสุนทร สว่างสาลี อธิบดี ผส. (ในขณะนั้น) ในการประชุมผู้บริหารกรมกิจการผู้สูงอายุ ถึง 2 ครั้ง คือ ครั้งที่ 2/2568 เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2568 และเน้นย้ำอีกครั้งในครั้งที่ 6/2568 เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2568

- **การแจ้งเวียนเพื่อลงนามรับทราบนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน** เพื่อสื่อสารไปยังบุคลากร ผส. อย่างทั่วถึงและเป็นลายลักษณ์อักษร โดยให้ผู้อำนวยการกอง เลขานุการกรม กลุ่มขึ้นตรงต่อผู้บริหาร หัวหน้าหน่วยงานที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค และเจ้าหน้าที่ทุกระดับ ลงนามรับทราบอย่างเป็นทางการ

เพื่อรักษามาตรฐานการขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนของ ผส. ในปี 2569 ยังคงมีการถ่ายทอดนโยบายไปสู่บุคลากรในสังกัดทุกหน่วยงาน ทุกระดับ ผ่านการดำเนินการในทำนองเดียวกัน

- **การแถลงนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นทางการ** โดย นายโชคชัย วิเชียรชัยยะ อธิบดี ผส. ในการประชุมกรมกิจการผู้สูงอายุ ครั้งที่ 8/2568 เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2568 และเน้นย้ำความต่อเนื่องในครั้งที่ 3/2569 เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2569

- **การแจ้งเวียนเพื่อลงนามรับทราบและเห็นชอบนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน** นอกจากบุคลากร ผส. จะได้รับทราบนโยบายอย่างทั่วถึงแล้ว นโยบายดังกล่าวยังผ่านการลงนามเห็นชอบร่วมกันร้อยละ 100 จากบุคลากร ผส. ทุกระดับ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ...กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร...โทร...๓.๒๕๕๙.๖๕๕๓

ที่...๓๗๖/ว.๔๕๕๙...วันที่...๒๓...ตุลาคม...๒๕๖๔...

เรื่อง...แจ้งเวียนประกาศนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน และกระบวนการรับทราบ...
เรียน...ผู้อำนวยการกอง/เลขานุการกรม/หัวหน้ากลุ่มขึ้นตรงต่อผู้บริหาร/ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการจัด
สวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๑๒ แห่ง/ผู้อำนวยการศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ จังหวัดชลบุรี

ด้วยกรมกิจการผู้สูงอายุ ให้ความสำคัญและมุ่งสร้างความตระหนักในศักดิ์ศรีและคุณค่าของ
ความเป็นมนุษย์ การป้องกันและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในการดำเนินงาน จึงได้ทบทวนและเห็นคว
แก่ประกาศกรมกิจการผู้สูงอายุ เรื่อง นโยบายด้านสิทธิมนุษยชน ลงวันที่ ๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔ เพื่อให้
แนวทางการปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชนของกรมกิจการผู้สูงอายุเป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชนและพันธกรณี
ที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน จึงมี ประกาศกรมกิจการผู้สูงอายุ เรื่อง นโยบายด้านสิทธิมนุษยชน
ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ นั้น

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร (กพร.) พิจารณาแล้ว เห็นควรดำเนินการดังนี้
๑. ขอแจ้งเวียนประกาศกรมกิจการผู้สูงอายุ เรื่อง นโยบายด้านสิทธิมนุษยชน ลงวันที่
๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ ให้ท่านและบุคลากรทุกระดับทราบและถือเป็นแนวปฏิบัติโดยทั่วกัน (QR code
หมายเลข ๑)

๒. ขอความร่วมมือท่านและบุคลากรในสังกัดทุกระดับ (ร้อยละ ๑๐๐) ลงนามในใบลงนาม
รับทราบนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน (QR code หมายเลข ๒) ทั้งนี้ ขอความร่วมมือดำเนินการและจัดส่ง
กลับมายัง กพร. ภายในวันศุกร์ที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นายนิติเวท มีสงฆ์)
หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

๑. ประกาศกรมกิจการผู้สูงอายุ
เรื่อง นโยบายด้านสิทธิมนุษยชน

๒. ใบลงนามรับทราบ
นโยบายด้านสิทธิมนุษยชน

ใบลงนามรับทราบและเห็นชอบนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน ของผู้ปฏิบัติงานกอง/สำนัก/กลุ่มเทียบเท่า/ศูนย์ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ

๑. ข้าพเจ้าได้อ่านเอกสารเกี่ยวกับประกาศกรมกิจการผู้สูงอายุ เรื่อง นโยบายด้านสิทธิมนุษยชน ฉบับนี้แล้ว

๒. ข้าพเจ้าได้อ่านและมีความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการปฏิบัติที่เป็นอย่างดี พร้อมทั้งมุ่งมั่น
ที่จะนำแนวทางปฏิบัติภายใต้นโยบายด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งระบุไว้ในข้อปฏิบัติ เพื่อให้มีส่วนร่วม
ในการดำเนินงานอย่างมีคุณธรรม เคารพต่อสิทธิมนุษยชน และปฏิบัติต่อทุกคนตามหลักสิทธิมนุษยชน
ตามแนวนโยบายนี้

๓. ข้าพเจ้าได้ประกาศให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในสังกัดของข้าพเจ้ารับทราบนโยบายและแนวทางการ
ปฏิบัติด้วยแล้ว ตามแบบฟอร์มการลงนามรับทราบนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนที่แนบท้ายผ่านช่องทาง
การสื่อสาร ดังนี้

- ☐ การประชุมของหน่วยงาน เมื่อวันที่...เดือน...พ.ศ. ๒๕๖๔
☒ การแจ้งเวียนหนังสือ เลขที่.../กพร./ว.๔๕๕๙ ลงวันที่ ๒๓...เดือน...ตุลาคม...พ.ศ. ๒๕๖๔
☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

๔. การสื่อสารภายในครอบคลุมบุคลากรทั่วทั้งหน่วยงานในทุกระดับ (ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ
พนักงานราชการ พนักงานกองหนุนผู้สูงอายุ ลูกจ้างชั่วคราว)

- บุคลากรในสังกัดทั้งหมด จำนวน...๒๗...คน
- บุคลากรในสังกัดที่ได้รับการถ่ายทอด จำนวน...๒๗...คน คิดเป็นร้อยละ...๑๐๐...ของบุคลากรทั้งหมด

(ลงชื่อ).....(หัวหน้าส่วนราชการ)

(...นางสาวสุชาดา...ลงนาม...)

ตำแหน่ง...ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน

หนังสือแจ้งเวียนประกาศนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนไปยังทุกหน่วยงาน

ใบลงนามรับทราบและเห็นชอบนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนของหัวหน้าหน่วยงาน

ใบลงนามรับทราบและเห็นชอบนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน ของผู้ปฏิบัติงานในสังกัด กอง/สำนัก/กลุ่มเทียบเท่า/ศูนย์ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ลายมือชื่อ
1.	นางสาวสุชาดา อุดทน	ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน	
2.	นางสาวพรนิภา อ่อนเกิด	นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ	
3.	นางสาวกัญญา อินทเนน	นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ	
4.	นายศักดิ์ดา จันทะ	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการพิเศษ	
5.	นางฐานันท์ อินทพร	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการพิเศษ	
6.	นางสาวณัฐริชา นันทะ	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	
7.	นางสาวพิมพ์พร ผู้สกุล	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	
8.	นางสาวชยาภรณ์ ทัดะเคียน	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	
9.	นางสาวปิยะช นาคแก้ว	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	
10.	นางสาวสายวันนงค์ ปิตยานนท์	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	
11.	นางอริสา อ่วมคง	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	
12.	นางสาวปองจิต ทัพเพียง	นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ	
13.	นางสาวณฤช รอดทอง	นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ	
14.	นายปฏิพัทธ์ บุญเล็ก	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ	
15.	นางสาวอรวิณี ขาวสะอาด	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ	
16.	นางสาวชญาดา ยาริชัย	นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ	
17.	นางสาวพัชระดา ดาและ	นักพัฒนาสังคม	
18.	นายปริญญาณณ์ ผาหยาด	นักวิชาการคอมพิวเตอร์	
19.	นายณัฐวุฒิ อุดศิริ	นักวิชาการคอมพิวเตอร์	
20.	นายณิธาน พรโพธิ์	นักวิจัยสัมพันธ์	
21.	นางสาวเจนจิรา โพธิ์ปลั่ง	นักพัฒนาสังคม	
22.	นางสาวอัศริมา เต๊ะโละ	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ	
23.	นายสิทธิศักดิ์ จิตร์สุภาพ	ช่วยปฏิบัติงานด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ.	
24.	นายบรรพต ทองแดง	ช่วยปฏิบัติงานด้านบริหารทั่วไป	
25.	นายสรวิทย์ ยุคตรงค์	ช่วยปฏิบัติงานด้านวิชาการ	
26.	นางสาวสุชานันท์ สมด้	ช่วยปฏิบัติงานด้านวิชาการ	
27.	นางสาวณัฐพร มีประเสริฐ	ช่วยปฏิบัติงานด้านวิชาการ	

ใบลงนามรับทราบและเห็นชอบนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน ของผู้ปฏิบัติงานในสังกัด กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ลายมือชื่อ
1	นางสาวอัญชลี จิตเรณู	ผู้อำนวยการกองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ	
2	นางสาวนาคา แจ่มกุล	นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ	
3	นางชนิษฐา ผลทอง	นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ	
4	นายวิศักดิ์ แจ่มกระจ่าง	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	
5	นางสาวจุฑาทิพย์ มณีฉาย	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ	
6	นางสาวณัฐพร มีทรัพย์	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ	
7	นายณัฐพร เทียนเพิ่มพูล	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ	
8	นางสาวจิรกานต์ อ่องสกุล	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ	
9	นางสาวอุษาค วรแสงจันทร์	นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ	
10	นางสาวภาณุภา ฤทธิธรรณ	นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ	
11	นางสาวสรวิทย์ รุ่งเจริญจิตต์	นักพัฒนาสังคม	
12	นางสาวโรกฤษฎา ฤทธิ	นักพัฒนาสังคม	
13	นางสาวทองน้อย โนนะกุล	เจ้าหน้าที่ช่วยปฏิบัติงานด้านบริหารงานทั่วไป	
14	นางสาวลาสิลา โสมะบุร	เจ้าหน้าที่ช่วยปฏิบัติงานด้านบริหารงานทั่วไป	
15	นางสาวปริยดา โพธิ์ทอง	เจ้าหน้าที่ช่วยปฏิบัติงานโครงการ	
16	นางสาวเสาวลักษณ์ บรรจง	เจ้าหน้าที่ช่วยปฏิบัติงานโครงการ	
17	นางสาวชลธิชา ฤทธิ	เจ้าหน้าที่ช่วยปฏิบัติงานโครงการ	
18	นางสาวณัฐพร ทองอินทร์	เจ้าหน้าที่ช่วยปฏิบัติงานโครงการ	
19	นายณัฐพร ภาณุณิตกุล	เจ้าหน้าที่ช่วยปฏิบัติงานโครงการ	
20	นางสาวสิริธร มุสิกวงษ์	เจ้าหน้าที่ช่วยปฏิบัติงานโครงการ	
21	นางสาวกัญญาพร กนกนิษฐ์กุล	เจ้าหน้าที่ช่วยปฏิบัติงานโครงการ	
22	นางสาวพัชรพร พิณเกษม	เจ้าหน้าที่ช่วยปฏิบัติงานโครงการ	
23	นางสาวชนัญญา หมายมงคล	เจ้าหน้าที่ช่วยปฏิบัติงานโครงการ	
24	นางสาววิภาดา ให้อาณ	เจ้าหน้าที่ช่วยปฏิบัติงานโครงการ	
25	นางสาวพรวรรณพร หมอไทย	เจ้าหน้าที่ช่วยปฏิบัติงานโครงการ	

ตัวอย่างใบลงนามรับทราบและเห็นชอบนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนของผู้ปฏิบัติงานในสังกัดแต่ละหน่วยงาน

3. การสื่อสารนโยบายเชิงรุก

ตั้งแต่ปี 2568 ถึงปี 2569 ผส. ได้ดำเนินการถอดสาระสำคัญของนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน จัดทำเป็นสื่ออินโฟกราฟิก “แนวทางปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชน กรมกิจการผู้สูงอายุ” โดยใน รูปแบบที่ 1 ประกอบด้วยแนวทางปฏิบัติจำนวน 9 ข้อ ตามประกาศนโยบายฉบับเดือนมกราคม 2568 (ปรากฏตามภาพสื่อประชาสัมพันธ์ ในหน้า 2) และ รูปแบบที่ 2 (รูปแบบปัจจุบัน) ได้ปรับปรุงและพัฒนาตามประกาศนโยบายฉบับเดือนตุลาคม 2568 ประกอบด้วยแนวทางปฏิบัติ จำนวน 7 ข้อ

กรมกิจการผู้สูงอายุ
DEPARTMENT OF OLDER PERSONS

องค์การต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน
ประจำปี 2568 ระดับต้น

แนวทางปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชน

กรมกิจการผู้สูงอายุ

7 แนวทางปฏิบัติ

1 การเคารพความแตกต่างและการไม่เลือกปฏิบัติ

ปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่น รวมถึงปฏิบัติหน้าที่และให้บริการด้วยความเคารพ ไม่เลือกปฏิบัติซึ่งกันและกันด้วยความเท่าเทียม ปราศจากการเลือกปฏิบัติ

2 การบริหารจัดการความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชน

ประเมินความเสี่ยงที่อาจนำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชน จากคำนิยามหรือการให้บริการ อาทิ การเข้าถึงผู้สูงอายุ โดยไม่ได้รับความยินยอม การนำข้อมูลผู้สูงอายุไปใช้ในทางมิชอบ หรือไม่เหมาะสม การละเมิดต่อการให้บริการ และคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้สูงอายุและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตาม พ.ร.บ. PDPA

3 การสื่อสารและการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

สื่อสาร เผยแพร่ ให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องด้านสิทธิมนุษยชนแก่บุคลากรกรมฯ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยบุคลากรกรมฯ ทุกระดับต้องรับทราบนโยบายและปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างมีคุณธรรมและเคารพต่อสิทธิมนุษยชน

4 กลไกรับเรื่องร้องเรียนและการเยียวยา

จัดให้มีช่องทางสื่อสารและการร้องเรียนที่เข้าถึงง่าย ปกป้องและเป็นที่ยอมรับ เพื่อให้ผู้ถูกละเมิดสามารถแจ้งเรื่องต่อกรมฯ ได้โดยกรมฯ จะจัดการเรื่องร้องเรียนอย่างเป็นธรรม รวดเร็ว และเป็นความลับ มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงและการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบตามความเหมาะสม

5 การติดตามและประเมินผล

ติดตามและประเมินผลแผนการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นระบบ และนำผลการประเมินจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและข้อเสนอแนะมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการทำงานด้านสิทธิมนุษยชนขององค์กรให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง

6 การสอดส่องดูแลและเฝ้าระวัง

ไม่เผยแพร่หรือเปิดเผยข้อมูลการกระทำที่เข้าข่ายการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับกรมฯ ต่อรายงานให้ผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลที่สามโดยไม่ได้รับความยินยอมในการตรวจสอบข้อเท็จจริงต่าง ๆ หากมีข้อสงสัยหรือข้อขัดข้อง ไม่ให้ปกปิดกับผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลที่รับผิดชอบทราบผ่านช่องทางต่าง ๆ

7 การลงโทษ

ผู้กระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนจะต้องได้รับการพิจารณาโทษทางวินัย นอกเหนือนี้ จะได้รับโทษตามกฎหมาย หากการกระทำนั้นผิดต่อกฎหมาย

ประกาศนโยบาย
ด้านสิทธิมนุษยชน นส.
ฉบับที่ 15 ตุลาคม 2568
<https://bit.ly/4opG2d3>

แบบประเมินการรับรู้และความพึงพอใจ
ต่อประกาศนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน นส.

บุคลากรในสังกัด นส.
<https://bit.ly/4opG2d3>

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
<https://bit.ly/4opG2d3>

PSDG

กรมกิจการผู้สูงอายุ

สื่อประชาสัมพันธ์ แนวทางปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชน กรมกิจการผู้สูงอายุ ฉบับเดือนตุลาคม 2568

และเพื่อให้การสื่อสารนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน รวมถึงแนวทางปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชน ของ ผส. ไปสู่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างทั่วถึงทั้งภายในและภายนอก ผส. ได้สื่อสารผ่าน 5 ช่องทางอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย การสื่อสารภายในองค์กร ได้แก่ (1) หนังสือแจ้งเวียนถึงหน่วยงานในสังกัดทั่วประเทศ (2) การติดตั้งบอร์ดประชาสัมพันธ์ ณ สำนักงานของทุกหน่วยงาน และ การสื่อสารผ่านช่องทางสาธารณะ ได้แก่ (3) เว็บไซต์กรมกิจการผู้สูงอายุ (4) Facebook เพจ กรมกิจการผู้สูงอายุ และ (5) Instagram pr.dop ของ ผส. ซึ่งเป็นการเผยแพร่นโยบาย ข่าวสาร สิทธิประโยชน์แก่ประชาชนทุกกลุ่มและภาคีเครือข่าย

C2: Committee

คณะกรรมการขับเคลื่อนและกำกับดูแลเชิงระบบ

การขับเคลื่อนนโยบายสิทธิมนุษยชนจากระดับบริหารลงสู่การปฏิบัติจริงที่วัดผลได้ จำเป็นต้องมีกลไกสั่งการและกำกับดูแลเป็นทางการ โดยกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ได้พัฒนาโครงสร้างคณะทำงานด้านสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่อง เริ่มต้นจากการแต่งตั้งคณะทำงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 และยกระดับคำสั่งและบทบาทการกำกับดูแลเชิงระบบในปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

1. คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชนเป็นลายลักษณ์อักษร

อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ (ในขณะนั้น) ได้เริ่มลงนามใน คำสั่งกรมกิจการผู้สูงอายุ ที่ 54/2568 เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานด้านสิทธิมนุษยชน ลงวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2568 เพื่อเป็นหนังสือสั่งการอย่างเป็นทางการในการมอบหมายผู้รับผิดชอบกำกับ ติดตาม และขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงาน

องค์ประกอบคณะทำงาน ประกอบด้วย

1. อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ
2. รองอธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุที่ได้รับมอบหมาย
3. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านผู้สูงอายุ
4. ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน
5. ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ
6. ผู้อำนวยการกองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ
7. ผู้อำนวยการกองบริหารกองทุนผู้สูงอายุ
8. เลขานุการกรม
9. หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
10. เจ้าหน้าที่กลุ่มพัฒนาระบบบริหารที่ได้รับมอบหมาย

ที่ปรึกษาคณะทำงาน

ประธานคณะทำงาน

รองประธานคณะทำงาน

คณะทำงาน

คณะทำงาน

คณะทำงาน

คณะทำงาน

คณะทำงาน

คณะทำงานและเลขานุการ

คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

โดยมี หน้าที่และอำนาจ ได้แก่

1. กำหนดแผนและสนับสนุนการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชน
2. กำกับ ส่งเสริม สนับสนุน และผลักดันนโยบายสิทธิมนุษยชนของ ผส. ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
3. เผยแพร่และประชาสัมพันธ์นโยบายสิทธิมนุษยชน รวมถึงสื่อสารทำความเข้าใจแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งได้แก่ บุคลากรในองค์กร ผู้สูงอายุ กลุ่มเปราะบาง ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างมีคุณธรรม
4. ยึดมั่นในกฎหมาย หลักนิติธรรม และรักษาไว้ซึ่งสภาพการทำงานที่เป็นธรรม เพื่อป้องกันการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
5. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมาย

คำสั่งกรมกิจการผู้สูงอายุ
ที่ ๕๔ / ๒๕๖๘
เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานด้านสิทธิมนุษยชน

ตามที่กรมกิจการผู้สูงอายุ ได้ประกาศนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ ๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๘ เพื่อให้เกิดการเคารพสิทธิมนุษยชนขึ้นในกรมกิจการผู้สูงอายุ ตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) เพื่อเป็นสังคมที่ส่งเสริมสิทธิ เสรีภาพและความเท่าเทียม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนอย่างบูรณาการทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคม เพื่อไปสู่สังคมที่พัฒนาอย่างยั่งยืน นั้น

เพื่อให้การขับเคลื่อนและการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนของกรมกิจการผู้สูงอายุ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้องตามหลักสิทธิมนุษยชน จึงแต่งตั้งคณะทำงานด้านสิทธิมนุษยชน โดยมีองค์ประกอบ หน้าที่และอำนาจ ดังนี้

๑.๑ องค์การบริหารผู้สูงอายุ	ที่ปรึกษา
๑.๒ รองอธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุที่ได้รับมอบหมาย	ประธานคณะทำงาน
๑.๓ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านผู้สูงอายุ	รองประธานคณะทำงาน
๑.๔ ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน	คณะทำงาน
๑.๕ ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ	คณะทำงาน
๑.๖ ผู้อำนวยการกองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ	คณะทำงาน
๑.๗ ผู้อำนวยการกองบริหารกองทุนผู้สูงอายุ	คณะทำงาน
๑.๘ เลขานุการกรม	คณะทำงานและ
๑.๙ หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหาร	เลขานุการ
๑.๑๐ เจ้าหน้าที่กลุ่มพัฒนาระบบบริหารที่ได้รับมอบหมาย	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

๒. หน้าที่และอำนาจ

๒.๑ ร่วมกำหนดแผนและสนับสนุนการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชน

๒.๒ กำกับ ส่งเสริม สนับสนุน และผลักดัน นโยบายสิทธิมนุษยชนของกรมกิจการผู้สูงอายุ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๒.๓ เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ นโยบายสิทธิมนุษยชน รวมถึงสื่อสารทำความเข้าใจแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งได้แก่ บุคลากรในองค์กร ผู้สูงอายุ กลุ่มเปราะบาง ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างมีคุณธรรม การเผยแพร่ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

๒.๔ ยึดมั่นในกฎหมาย หลักนิติธรรม และรักษาไว้ซึ่งสภาพการทำงานที่เป็นธรรม เพื่อป้องกันการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

๒.๕ ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมาย

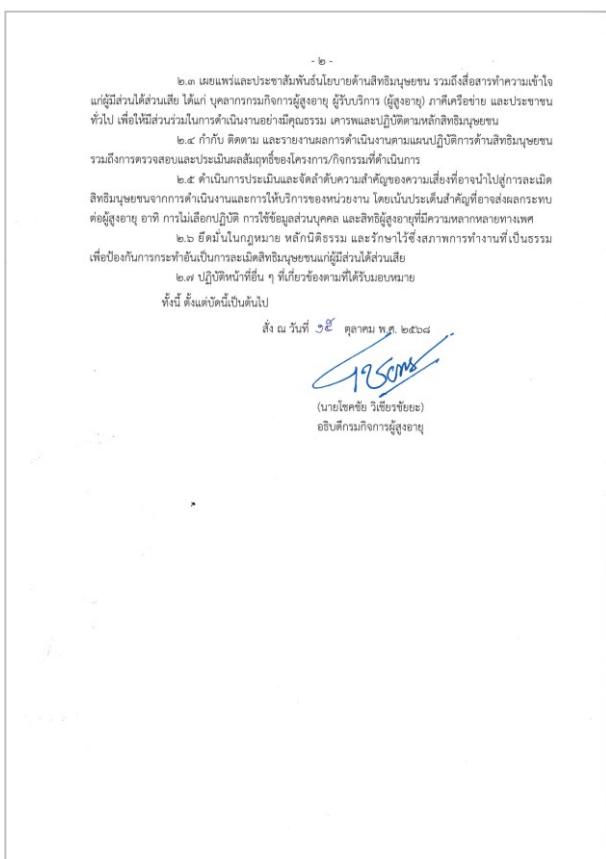
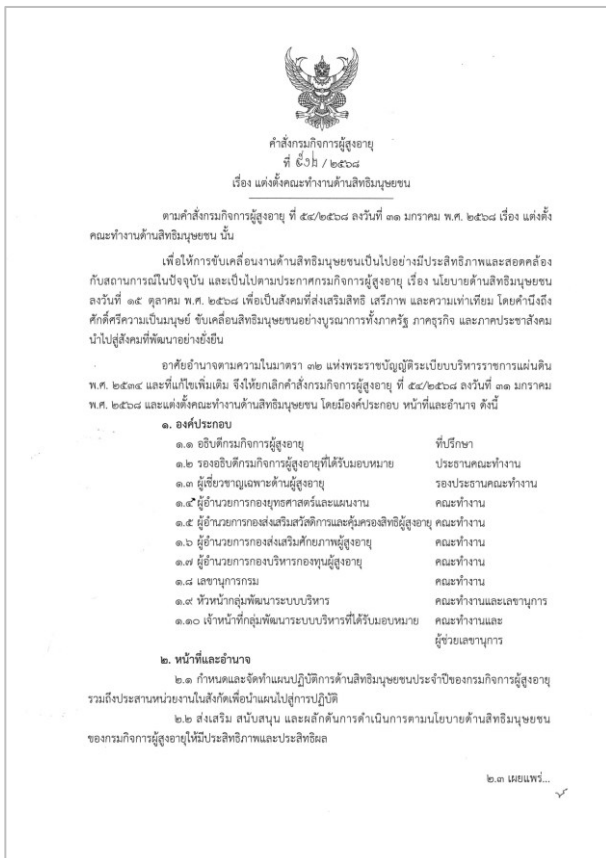
ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๘

สั่ง ณ วันที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๘

(นายอนุสรณ์ สว่างสาวิ)
อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ

และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 เพื่อให้การขับเคลื่อนงานสิทธิมนุษยชนสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และสอดคล้องกับ “ประกาศนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน ฉบับลงวันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2568” นายโชคชัย วิเชียรชัยยะ อธิบดี ผส. ได้ออก คำสั่งกรมกิจการผู้สูงอายุ ที่ 512/2568 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชน ลงวันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2568 โดยให้ ยกเลิกคำสั่ง ที่ 54/2568 ฉบับเดิม ทั้งนี้ ยังคงไว้ซึ่งองค์ประกอบคณะทำงานเดิม และได้มีการ **ปรับปรุงขอบเขตหน้าที่ และอำนาจ** ให้มีความครอบคลุมประเด็นสิทธิมนุษยชนในมิติที่รอบด้านยิ่งขึ้น

หน้าที่และอำนาจ ที่ระบุในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชน (ฉบับปัจจุบัน) ได้แก่

1. กำหนดและจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนประจำปีของกรมกิจการผู้สูงอายุ รวมถึงประสานหน่วยงานในสังกัดเพื่อนำแผนไปสู่การปฏิบัติ
2. ส่งเสริม สนับสนุน และผลักดันการดำเนินการตามนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนของกรมกิจการผู้สูงอายุให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
3. แสวงหาและประชาสัมพันธ์นโยบายด้านสิทธิมนุษยชน รวมถึงสื่อสารทำความเข้าใจแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ บุคลากรกรมกิจการผู้สูงอายุ ผู้รับบริการ (ผู้สูงอายุ) ภาคีเครือข่าย และประชาชนทั่วไป เพื่อให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชน
4. กำกับ ติดตาม และรายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน รวมถึงการตรวจสอบและประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการ
5. ดำเนินการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงที่อาจนำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชนจากการดำเนินงานและการให้บริการของหน่วยงาน โดยเน้นประเด็นสำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้สูงอายุ อาทิ การไม่เลือกปฏิบัติ การใช้ข้อมูลส่วนบุคคล และสิทธิผู้สูงอายุที่มีความหลากหลายทางเพศ
6. ยึดมั่นในกฎหมาย หลักนิติธรรม และรักษาไว้ซึ่งสภาพการทำงานที่เป็นธรรม เพื่อป้องกันการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
7. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมาย

KEY POINT

สาระสำคัญและบทบาทที่เพิ่มเติมขึ้นของคณะทำงานฯ คือ

- จากการเป็นผู้กำหนดแผนและสนับสนุนการดำเนินการตามนโยบายฯ สู่การเป็นผู้จัดทำแผน กำกับ ติดตาม รายงานผล
- เป็นผู้ประเมินและจัดลำดับความสำคัญความเสี่ยงที่อาจนำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชนจากการดำเนินงาน (HRDD)

2. กลไกกำกับติดตามของคณะทำงานด้านสิทธิมนุษยชน

นับตั้งแต่มีการแต่งตั้งคณะทำงานด้านสิทธิมนุษยชนของ ผส. ได้จัดประชุมติดตามการขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่อง โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ได้ดำเนินการจัด **การประชุมคณะทำงานด้านสิทธิมนุษยชน** จำนวน 4 ครั้ง เพื่อพิจารณาการขับเคลื่อนนโยบายสิทธิมนุษยชน การจัดทำร่างแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนประจำปีงบประมาณ รวมถึงริเริ่มการประเมินความเสี่ยงที่อาจมีการละเมิดสิทธิมนุษยชน และหาหรือแนวทางการส่งสมัครเพื่อรับการประเมินรางวัลองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชนและรางวัลอื่น ๆ ในประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน โดยมี **รายงานการประชุมคณะทำงาน** และมีหนังสือเวียนถึงคณะทำงานเพื่อพิจารณารับรองรายงานการประชุมในแต่ละครั้ง

การประชุมคณะทำงานด้านสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ 1/2568

วันศุกร์ที่ 21 มีนาคม 2568

เพื่อพิจารณา (ร่าง) แบบประเมินการรับรู้ความพึงพอใจต่อประกาศนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนของกรมกิจการผู้สูงอายุ และประเมินความเสี่ยงผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานที่อาจทำให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนของกรมกิจการผู้สูงอายุ

การประชุมคณะทำงานด้านสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ 2/2568

วันศุกร์ที่ 30 พฤษภาคม 2568

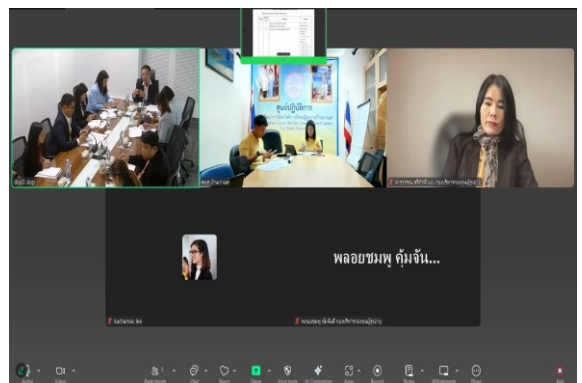
เพื่อพิจารณาโครงการ/นวัตกรรมเด่นด้านสิทธิมนุษยชนของกรมกิจการผู้สูงอายุ และการสมัครเข้าร่วมโครงการองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ประเภทองค์กรภาครัฐ ประจำปี 2568

การประชุมคณะทำงานด้านสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ 3/2568

วันพฤหัสบดีที่ 3 กรกฎาคม 2568

เพื่อพิจารณาตรวจสอบข้อมูลความถูกต้องของ (ร่าง) ใบสมัครการสมัครเข้าร่วมโครงการองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ประเภทองค์กรภาครัฐ ประจำปี 2568 และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การประชุมคณะทำงานด้านสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ 4/2568

วันจันทร์ที่ 18 สิงหาคม 2568

เพื่อเตรียมความพร้อมเข้ารับการตรวจผลงานเชิงประจักษ์ (Site Visit Review) องค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ประเภทองค์กรภาครัฐ ประจำปี 2568 ในวันอังคารที่ 19 สิงหาคม 2568 พร้อมทั้งพิจารณาสื่อประกอบการนำเสนอและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

เข้าสู่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ภายใต้การบริหารและขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุโดยคณะผู้บริหารชุดใหม่ การขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนของ ผส. ยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่องและทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน สอดคล้องตามคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานด้านสิทธิมนุษยชนฉบับใหม่ ผ่าน การประชุมคณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชน รวมจำนวน 3 ครั้ง เพื่อเน้นย้ำเจตนารมณ์ในการขับเคลื่อนนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน มีการพิจารณาผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนในปีงบประมาณก่อนหน้าและพัฒนาสู่แผนปฏิบัติการในปีงบประมาณปัจจุบัน และการหารือการดำเนินการที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการรับการประเมินรางวัลองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชนและรางวัลอื่น ๆ ในประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน โดยมีรายงานการประชุมคณะกรรมการ และมีหนังสือเวียนถึงคณะกรรมการเพื่อพิจารณารับรองรายงานการประชุมเช่นเดียวกัน

การประชุมคณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ 5/2568 วันพุธที่ 3 ธันวาคม 2568

เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างภารกิจ ผส. กับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 - 2570) ผลการดำเนินงานตามปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 - 2570) ของ ผส. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 (รอบ 12 เดือน) เพื่อจัดทำ (ร่าง) แผนปฏิบัติการฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

การประชุมคณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ 1/2569 วันศุกร์ที่ 24 เมษายน 2569

เพื่อติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุและหน่วยงานในสังกัด รวม 13 หน่วยงาน ในการขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนในองค์กร โดยมีหลักเกณฑ์รางวัลองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2569 เป็นฐาน

การประชุมคณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ 2/2569 วันศุกร์ที่ 10 กรกฎาคม 2569

เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนของ ผส. ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งพิจารณาการเตรียมความพร้อมรับการประเมินรางวัลองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2569 ในการตรวจผลงานเชิงประจักษ์ (Site Visit Review) โดยคณะกรรมการจากกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม และพิจารณาคัดเลือกองค์กร โครงการ และผลงานเบื้องต้น เพื่อเสนอชื่อบุคคลและองค์กรที่มีผลงานดีเด่นด้านการส่งเสริม ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2569 รางวัลโดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.)

การวางโครงสร้างคณะกรรมการที่เป็นรูปธรรมและมีเอกภาพนี้ ไม่เพียงแต่เป็นฟันเฟืองสำคัญที่ผลักดันความสำเร็จในปีที่ผ่านมาเท่านั้น แต่ยังเป็นรากฐานทางสถาบันที่พร้อมส่งต่อภารกิจภารกิจพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้สูงอายุสู่ปีงบประมาณถัดไปและอนาคตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

บทที่ 2

บทเฉพาะเมล็ดพันธุ์สิทธิมนุษยชน และพัฒนาระบบบริการ

การเปลี่ยนผ่านนโยบายและคำประกาศเจตนารมณ์ไปสู่การปฏิบัติงานจริง จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการขับเคลื่อนที่เป็นระบบ การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรอย่างเข้มข้น และการสร้างกลไกบริการที่เข้าถึงง่าย อย่างไม่รู้ย่อ ต่อ ภายใต้กรอบแนวคิด 8Cs คือ

- **C3: Course of Action** แผนปฏิบัติการและการขับเคลื่อนเชิงระบบ
- **C4: Capacity Building** การสร้างศักยภาพและพัฒนาสมรรถนะบุคลากร
- **C5: Communication** การสื่อสารและระบบอำนวยความสะดวกให้เข้าถึงบริการ

C3: Course of Action

แผนปฏิบัติการและการขับเคลื่อนเชิงระบบ

1. ฐานรากการบริหารแผนงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

การริเริ่มจัดทำและอนุมัติแผนปฏิบัติการสิทธิมนุษยชน

ผส. ได้เริ่มจัดทำ แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 - 2570) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ของกรมกิจการผู้สูงอายุ โดยได้มีการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างภารกิจองค์กรกับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ในแผนรายด้าน “ด้านการเมืองการปกครอง” และแผนรายการกลุ่ม “กลุ่มผู้สูงอายุ” โดยนำผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 (รอบ 12 เดือน) ที่ได้รายงานในภาพรวมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และประเด็นข้อค้นพบจากการประเมินจุดเสี่ยง (ผ่านการประชุมคณะทำงานด้านสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ 1/2568) มาประกอบการร่างแผนปฏิบัติการฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 โดยแผนปฏิบัติการดังกล่าวผ่านการลงนามเห็นชอบและอนุมัติโดย นายธนสุนทร สว่างสาลี อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ (ในขณะนั้น)

แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ ของ กรมกิจการผู้สูงอายุ								
๑. แผนปฏิบัติการด้านการเมืองการปกครอง								
ลำดับ	แผนงาน/โครงการ/ กิจกรรม	วัตถุประสงค์ของ แผนงาน/โครงการ/ กิจกรรม	กลุ่มเป้าหมาย	รายละเอียด การดำเนินโครงการ/ กิจกรรม	ตัวชี้วัดความก้าวหน้า โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	หน่วยปฏิบัติ	
							ส่วน กลาง	ส่วน ภูมิภาค
ข้อเสนอแนะ ๑) รัฐควรเร่งผลักดันกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิมนุษยชน ปัจจุบันกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนยังไม่มีความชัดเจนในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในภาพรวม เพื่อสร้างค่านิยมและจิตสำนึกที่เป็นรากฐานร่วมกันให้ประชาชนไม่สามารถทนต่อการใช้ความรุนแรง การเลือกปฏิบัติ การละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยครอบคลุมการดำเนินงานทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน สื่อ โรงเรียน ให้สามารถนำไปสู่ผลลัพธ์ด้านสิทธิมนุษยชนที่ดีขึ้นของประเทศไทย และพัฒนาสิทธิมนุษยชนด้านความมั่นคงของมนุษย์ตามบริบทของสังคมและวัฒนธรรมรัฐจักรวรรดิสร้างหลักประกันให้มนุษย์ทุกคนมีความมั่นคงในชีวิต โดยการผลักดันให้มีกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิมนุษยชนในภาพรวม เพื่อให้การบังคับใช้มีประสิทธิภาพ และรัฐควรพิจารณาบทลงโทษทางกฎหมายที่อาจกระทบต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน อาทิ ร่างพระราชบัญญัติการดำเนินกิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไร พ.ศ.								
ตัวชี้วัด จำนวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่ถูกผลักดันให้มีผลใช้บังคับเพิ่มขึ้น								
๑	การปรับปรุง (ร่าง) พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. (กฎหมายรองรับสังคมสูงวัยคนไทยอายุยืน)	เพื่อปรับปรุงกฎหมายด้านผู้สูงอายุ ให้ครอบคลุมสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ของผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น เช่น การเพิ่มผู้ดูแลหรือสิทธิผู้สูงอายุ เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุในการดูแลช่วยเหลือและการจัดการทรัพย์สินผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง	๑. ผู้แทนคณะกรรมาธิการ ๒. ผู้แทนองค์กรภาคเอกชน ๓. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย	N/A	N/A	กรมกิจการผู้สูงอายุ (กผส., สสจ.)	✓	-

ตัวอย่าง แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 - 2570) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ของกรมกิจการผู้สูงอายุ

การถ่ายทอดและการกำกับติดตาม

ผส. มีการถ่ายทอดแผนปฏิบัติการฯ ผ่าน **หนังสือเวียน** ไปยังทุกกอง/กลุ่มส่วนกลาง และหน่วยงานในสังกัดที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค (ศพส. 12 แห่ง และศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ จังหวัดชลบุรี) รวมถึง **เผยแพร่แผนปฏิบัติการฯ** ผ่านเว็บไซต์ ผส. www.dop.go.th และมีการกำกับติดตามความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องผ่านการประชุมคณะทำงานด้านสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ 1/2568 และ ครั้งที่ 2/2568 รวมถึงการรวบรวมรายงานผลการดำเนินงานรอบ 9 เดือน

การประมวลผลสรุปตลอดปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

เมื่อสิ้นสุดปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 กองยุทธศาสตร์และแผนงาน (กยผ.) ได้จัดทำ **รายงานสรุปผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568** เสนออธิบดี ผส. พิจารณาลงนามเห็นชอบ ตามหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ กยผ./2864 ลงวันที่ 22 ตุลาคม 2568 และ **จัดส่งรายงานฉบับสมบูรณ์** ถึงสำนักงานปลัดกระทรวง พม. ตามหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ กยผ./2912 ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2568

แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน

ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 - 2570)

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ของกรมกิจการผู้สูงอายุ

แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน
กรมกิจการผู้สูงอายุ 2568

แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5
(พ.ศ. 2566 - 2570)

รณรงค์/ปฏิบัติการ/แผนงาน-รป

จากทุกภาค

กรมฯ/รณรงค์/ทุกภาค

หน่วยงานรับผิดชอบ

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน

กองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ

กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ

สำนักงานเลขานุกรม

จัดทำโดย กลุ่มความร่วมมือระหว่างประเทศ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ

แผนสิทธิมนุษยชนรายด้าน

แผนสิทธิมนุษยชนรายกลุ่ม

10. แผนสิทธิมนุษยชนกลุ่มผู้สูงอายุ

1. แผนสิทธิมนุษยชนด้านการเมืองการปกครอง

ข้อเสนอแนะ :
1) รัฐควรเร่งผลักดันกฎหมาย
ที่คุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ตัวชี้วัด : จำนวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง
สิทธิมนุษยชนที่กฎหมายได้ให้ผลใช้บังคับเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ :
8) รัฐควรพัฒนาระบบการเข้าถึงบริการด้านขนส่ง
โดยเฉพาะกลุ่มคนพิการ ผู้สูงอายุ

ตัวชี้วัด : 8.1) จำนวนการระบุโครงสร้างพื้นฐาน
เพื่อการเข้าถึงบริการด้านขนส่ง
โดยเฉพาะกลุ่มคนพิการและผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ :
1) รัฐควรมีมาตรการหรือแนวทาง
การเตรียมความพร้อมประชากรในการเข้าสู่
วัยสูงอายุ(ในอนาคตที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม

ตัวชี้วัด : มีมาตรการหรือแนวทางเตรียมความพร้อม
เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ :
2) รัฐควรส่งเสริมการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ
และทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล
อย่างรู้เท่าทัน (digital literacy)

ตัวชี้วัด : 2) มีอัตราการรู้ความและคอมพิวเตอร์ขั้นสูง
สวัสดิการรัฐเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น หรือการพิจารณาปรับปรุง
วิธีการในการเข้าถึงสวัสดิการและความช่วยเหลือต่าง ๆ ของภาครัฐ
เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมและทั่วถึง

ลำดับ

15 (208)

ลำดับ

35 (6)

ลำดับ

36 (7)

ลำดับ

37 (8)

ลำดับ

38 (9)

ลำดับ

39 (39)

การปรับปรุง (ร่าง)
พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ
(ฉบับที่ ...) พ.ศ.
(กฎหมายฉบับ
สังคมผู้สูงอายุไทยฉบับใหม่)

โครงการปรับปรุงที่อยู่อาศัย
และสถานที่สาธารณะ
ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุและทุกวัย

การขับเคลื่อนแผนบูรณาการ
การเตรียมความพร้อม
รองรับผู้สูงอายุ

ส่งเสริมเทคโนโลยี
การพัฒนาผู้สูงอายุ
ในชุมชน

ส่งเสริมภาคีเครือข่าย
เตรียมความพร้อมรองรับ
สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ

โครงการขับเคลื่อน
งานวันผู้สูงอายุ

การปรับปรุง (ร่าง)
พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ
(ฉบับที่ ...) พ.ศ.
(มาตรการด้านความมั่นคงเพื่อให้สิทธิสวัสดิการ
และความช่วยเหลืออย่างเหมาะสมและทั่วถึง)

2. การยกระดับสู่แผนปฏิบัติการเชิงระบบ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

การถอดบทเรียนปี 2568 สู่การต่อยอดจัดทำแผนปี 2569

เพื่อให้การจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของ ผส. เป็นไปอย่างมีมาตรฐาน กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร (กพร.) ประสานความร่วมมือกับ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน (กยพ.) นำผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะจากรายงานผลการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการฯ ปี 2568 (ตามหนังสือ กยพ./2864) มาเป็นฐาน ในการจัดทำบทวิเคราะห์ก่อนการจัดทำ (ร่าง) แผนปฏิบัติการฯ ปี 2569 ได้แก่

- บทวิเคราะห์ความสอดคล้อง ภารกิจกรมกิจการผู้สูงอายุ กับ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 - 2570)
- บทวิเคราะห์ ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ประกอบการจัดทำ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 ของกรมกิจการผู้สูงอายุ

แผนปฏิบัติการฯ ปี 2569 ฉบับสมบูรณ์

ผส. โดยกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร (กพร.) ประสานความร่วมมือกับ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน (กยพ.) จัดทำรูปแบบแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 กรมกิจการผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 4 ส่วนสำคัญ ได้แก่

- บทสรุปผู้บริหาร
- บทวิเคราะห์ความสอดคล้องของแผนปฏิบัติการฯ กับแผนระดับที่ 1, 2 และ 3 และแผนผังความเชื่อมโยง
- ตารางแผนปฏิบัติการฯ (บรรจุโครงการสำคัญครอบคลุมการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิผู้สูงอายุ 5 มิติ อาทิ โครงการบริหารและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุในชุมชน โครงการสนับสนุนครอบครัวอุปถัมภ์ผู้สูงอายุ พร้อมระบุวัตถุประสงค์ กิจกรรม และตัวชี้วัดอย่างชัดเจน)
- รูปแบบและวิธีการติดตามประเมินผล

โดย นายโชคชัย วิเชียรชัยยะ อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ ได้ลงนามเห็นชอบและอนุมัติเล่มแผนปฏิบัติการฯ ฉบับสมบูรณ์ตามหนังสือ ที่ พม 0406/243 ลงวันที่ 20 เมษายน 2569 ให้ถือเป็นเอกสารหลักในการปฏิบัติงานของทุกหน่วยงาน

การถ่ายทอดแผนและการลงนามรับทราบ

- การสั่งการเป็นลายลักษณ์อักษร แจ้งเวียนเล่มแผนปฏิบัติการฯ พร้อมอินโฟกราฟิกสรุปสาระสำคัญ ตามหนังสือที่ พม 0406/243 ลงวันที่ 20 เมษายน 2569
- การลงนามรับทราบออนไลน์ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมโดยจัดทำระบบลงนามรับทราบแผนปฏิบัติการฯ ผ่านระบบออนไลน์ (Google Forms) เพื่อจัดเก็บหลักฐานการรับทราบรายบุคคลของบุคลากรทุกระดับอย่างทั่วถึง
- การเน้นย้ำในที่ประชุมผู้บริหาร อธิบดี ผส. ได้ใช้กลไกการประชุมกรมกิจการผู้สูงอายุ ครั้งที่ 4/2569 เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2569 บรรจุนโยบายสำคัญของแผนปฏิบัติการฯ ในวาระประธานแจ้งให้ทราบ เพื่อเน้นย้ำความสำคัญของการขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนของ ผส. อย่างเป็นระบบ โดยแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของแผนปฏิบัติการฯ กับภารกิจหลักของ ผส. ในการส่งเสริม คุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ

ทั้งนี้ ผส. จะจัดทำรายงานผลการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการฯ ปี 2569 รอบ 12 เดือน และจัดส่งถึง สป.พม. ต่อไป

เล่มแผนปฏิบัติการฯ ปี 2569
ดาวน์โหลดเอกสารฉบับเต็มได้ที่นี้

จัดทำโดย กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร กรมกิจการผู้สูงอายุ

แผนผังความเชื่อมโยงระหว่าง แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ของกรมกิจการพลเรือน แผนระดับที่ 1 แผนระดับที่ 2 และแผนระดับที่ 3

C4: Capacity Building

การสร้างศักยภาพและพัฒนาสมรรถนะบุคลากร

การขับเคลื่อนนโยบายสิทธิมนุษยชนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในเชิงพฤติกรรมและการให้บริการ จำเป็นต้องอาศัยการบ่มเพาะความรู้และปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง กรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ได้ยกระดับการพัฒนาทรัพยากรบุคคลจาก การสร้างความตระหนักรู้พื้นฐานและการมีส่วนร่วม ตามหลัก 8Ps Participation ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ไปสู่ การสร้างสมรรถนะเชิงลึกเฉพาะทางและนวัตกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ ตามหลัก 8Cs Capacity Building ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

1. การสร้างความตระหนักรู้พื้นฐานผ่านระบบ E-learning

ในปี 2568 ผส. ได้ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคน ทุกระดับ ทุกหน่วยงานในสังกัด ทั้งส่วนกลางและในภูมิภาค คือ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (ศพส.) 12 แห่ง และศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุ (ศร.ผส.) จังหวัดชลบุรี เข้ารับการอบรมหลักสูตรสิทธิมนุษยชน ระยะเวลา 3 ชั่วโมง ผ่านระบบ E-Learning ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม โดยผลสัมฤทธิ์เชิงประจักษ์ บุคลากร ผส. ทุกระดับ ทุกหน่วยงาน เข้าร่วมอบรมและได้รับประกาศนียบัตรผ่านการอบรมครบถ้วน ร้อยละ 100 จำนวน 595 คน (ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม 2568) ทั้งนี้ นายธนสุนทร สว่างสาลี อธิบดี ผส. (ในขณะนั้น) ได้ร่วมเข้าอบรมและได้รับประกาศนียบัตรเพื่อแสดงเจตนารมณ์ในฐานะผู้บริหารสูงสุด และเป็นแบบอย่างแก่บุคลากรทั้งองค์กร

หน่วยงาน	บุคลากร (คน)	เข้าอบรม (คน)	ร้อยละ
คณะผู้บริหาร	4	4	100.00
กองยุทธศาสตร์และแผนงาน	29	29	100.00
กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ	25	25	100.00
กองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองฯ	31	31	100.00
สำนักงานเลขานุการกรม	39	39	100.00
กองบริหารกองทุนผู้สูงอายุ	53	53	100.00
กลุ่มตรวจสอบภายใน	3	3	100.00
กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร	5	5	100.00
ศพส.บ้านบางแค กรุงเทพฯ	64	64	100.00
ศพส.ปทุมธานี	33	33	100.00
ศพส.วาสนะเวศม์ พระนครศรีอยุธยา	40	40	100.00
ศพส.บ้านบางละมุง ชลบุรี	38	38	100.00
ศพส.บ้านธรรมปกรณ์ เชียงใหม่	41	41	100.00
ศพส.ลำปาง	28	28	100.00
ศพส.ขอนแก่น	11	11	100.00
ศพส.บ้านบุรีรัมย์	27	27	100.00
ศพส.นครพนม	32	32	100.00
ศพส.ภูเก็ต	27	27	100.00
ศพส.สงขลา	26	26	100.00
ศพส.บ้านทักษิณ ยะลา	32	32	100.00
ศร.ผส. ชลบุรี	7	7	100.00
รวม	595	595	100.00

แบบรายงานผลการเข้าร่วมอบรมหลักสูตร "สิทธิมนุษยชน" จำนวน ๓ ชั่วโมง ผ่านระบบ E - Learning กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

กอง / กลุ่มเจ้าหน้าที่ / สำนักงานเลขานุการกรม / กลุ่มงานบริหาร.....

-บุคลากรในสังกัดทั้งหมด จำนวนคน

-บุคลากรในสังกัดที่เข้าร่วมอบรม จำนวนคน คิดเป็นร้อยละของบุคลากรทั้งหมด

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	หลักฐานประกอบ (แนบรูปประกาศนียบัตร)
๑	นางฉวีลา ไกรศรี	เลขานุการกรม	
๒	นางสาวพิชญะ งามรักษ์	ผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหาร	
๓	นางสาวอังกฤตา เดวิดคำถ้ำ	เจ้าหน้าที่งานธุรการปฏิบัติงาน	
๔	นางสาวกรรณิการ์ ไกรนา	พนักงานพิมพ์ ๔	

ตัวอย่าง แบบรายงานผลและประกาศนียบัตรอบรมออนไลน์

ต่อมาในปี 2569 ผส. ยกระดับการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน โดยให้บุคลากรทุกคน ทุกระดับ ทุกหน่วยงานในสังกัด ทั้งส่วนกลาง และในภูมิภาค เข้ารับ การอบรมหลักสูตรสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ระยะเวลา 3 ชั่วโมง และเสริมด้วย การอบรมหลักสูตร การขับเคลื่อนงานสิทธิมนุษยชนในองค์กร ระยะเวลา 1 ชั่วโมง ผ่านระบบ E-learning ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม โดยผลสัมฤทธิ์เชิงประจักษ์ บุคลากร ผส. ทุกระดับ ทุกหน่วยงาน เข้าร่วมอบรมและได้รับประกาศนียบัตร ผ่านการอบรมทั้ง 2 หลักสูตร ร้อยละ 99.54 จำนวน 647 คน* จากทั้งหมด 650 คน (ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม 2569) ในการนี้ นายโชคชัย วิเชียรชัยยะ อธิบดี ผส. พร้อมคณะผู้บริหารทั้งหมด ได้ร่วมเข้าอบรมและได้รับประกาศนียบัตรจากทั้ง 2 หลักสูตร แสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของผู้บริหารสูงสุดในการมุ่งขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนไปพร้อมกันทั้งองค์กรอย่างต่อเนื่อง

แบบรายงานผลการเข้าอบรมหลักสูตรออนไลน์ด้านสิทธิมนุษยชน
ผ่านระบบ E-learning กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

หน่วยงาน กองกลุ่มสำนักศูนย์... กองผู้ตรวจการแผ่นดิน

บุคลากรในสังกัด	27 คน	ร้อยละ 100
เข้าอบรมหลักสูตร "สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน" จำนวน 3 ชั่วโมง	27 คน	คิดเป็นร้อยละ 100
เข้าอบรมหลักสูตร "การขับเคลื่อนงานสิทธิมนุษยชนในองค์กร" จำนวน 1 ชั่วโมง	27 คน	คิดเป็นร้อยละ 100

ลำดับ	ชื่อ - สกุล ตำแหน่ง	หลักฐานประกอบ (แบบรูปประกาศนียบัตรหลักสูตร)	
		สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน	การขับเคลื่อนงานสิทธิมนุษยชน
1	นางสาวจุฑา อ่อน ผู้อำนวยการ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน		
2	นางสาวพริษา อ่อน นักพัฒนาระบบ งานกฎหมาย		
3	นางสาวกัญญา อ่อน นักพัฒนาระบบ งานกฎหมาย		
4	นายศักดิ์ อ่อน นักพัฒนาระบบ งานกฎหมาย		

หน่วยงาน	บุคลากร (คน)	เข้าอบรม 2 หลักสูตร (คน)	ร้อยละ
คณะผู้บริหาร	4	4	100.00
กองยุทธศาสตร์และแผนงาน	27	27	100.00
กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ	26	26	100.00
กองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองฯ	34	34	100.00
สำนักงานเลขานุการกรม	51	51	100.00
กองบริหารกองทุนผู้สูงอายุ	58	58	100.00
กลุ่มตรวจสอบภายใน	5	5	100.00
กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร	7	7	100.00
ศพส.บ้านบางแค กรุงเทพฯ	76	75*	98.68*
ศพส.ปทุมธานี	33	33	100.00
ศพส.วาสนะเวศม์ พระนครศรีอยุธยา	46	46	100.00
ศพส.บ้านบางละมุง ชลบุรี	39	39	100.00
ศพส.บ้านธรรมปกรณ์ เชียงใหม่	40	40	100.00
ศพส.ลำปาง	34	34	100.00
ศพส.ขอนแก่น	14	14	100.00
ศพส.บ้านบุรีรัมย์	34	34	100.00
ศพส.นครพนม	33	33	100.00
ศพส.ภูเก็ต	26	26	100.00
ศพส.สงขลา	28	26*	92.86*
ศพส.บ้านทักษิณ ยะลา	28	28	100.00
ศร.ผส. ชลบุรี	7	7	100.00
รวม	650	647	99.54

ตัวอย่าง แบบรายงานผลและประกาศนียบัตรอบรมออนไลน์

* หมายเหตุ

- ศพส.บ้านบางแค มีผู้พิการทางการได้ยิน ไม่สามารถเข้าอบรมผ่านสื่อ E-learning ได้ : 1 คน
- ศพส.สงขลา มีผู้แจ้งศูนย์ E-learning เพื่อขอเปลี่ยนรหัสผ่าน แต่ยังค้างใช้งานไม่ได้ : 2 คน

KEY POINT

เมื่อเปรียบเทียบกับสัดส่วนผู้เข้าอบรมต่อบุคลากรทั้งหมด

ปี 2569 มีสัดส่วนที่ลดลงเป็นร้อยละ 99.54 ซึ่งลดลงมาร้อยละ 0.46 จากสัดส่วนในปี 2568

แต่หากเปรียบเทียบกับปริมาณผู้เข้าอบรม จะพบว่า ปี 2569 มีจำนวนผู้เข้าอบรมสูงถึง 647 คน ซึ่งสูงกว่าปี 2568 ถึง 52 คน

ถือว่าการปลูกฝังสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานสู่บุคลากรของ ผส. ยังคงรักษามาตรฐานไว้ได้

และแม้จะมีผู้ที่ไม่สามารถเข้าใช้งานระบบ E-learning ข้างต้นได้ด้วยเหตุใดก็ตาม และได้แจ้งให้ผู้ประสานงานทราบ

แสดงให้เห็นว่า บุคลากร ผส. ทุกคน ยังคงให้ความสำคัญกับการปลูกฝังสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง

2. การสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านสิทธิมนุษยชน

ผส. มุ่งส่งเสริมศักยภาพบุคลากรให้ปฏิบัติงานบนพื้นฐานสิทธิมนุษยชน โดยสนับสนุนและคัดเลือกผู้แทนบุคลากรระดับบริหารเข้าร่วม การอบรมหลักสูตรนักบริหารด้านสิทธิมนุษยชน จัดโดย กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ร่วมกับ สถาบันพัฒนาสิทธิมนุษยชน เพื่อสร้างผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ด้านสิทธิมนุษยชน

โดยในปี 2568 ผู้เข้าร่วมการอบรม หลักสูตรนักบริหารด้านสิทธิมนุษยชน รุ่นที่ 3 ได้แก่

- ระดับสูง (บสส.) : นางพัชรมณท์ ปิติปัญญากุล ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ
- ระดับกลาง (บสก.) : นายนิติเวท มีสงฆ์ นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

และในปี 2569 ผส. ยังคงส่งเสริมให้บุคลากรเป็นผู้นำด้านสิทธิมนุษยชน โดยส่งผู้เข้าร่วมการอบรม หลักสูตรนักบริหารด้านสิทธิมนุษยชน รุ่นที่ 4 ได้แก่

- ระดับสูง (บสส.) : นางสาวกอบกุล กว้างชวน ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านผู้สูงอายุ
- ระดับกลาง (บสก.) : นางตะติยา ไกรศรีศรี เลขานุการกรม

นางพัชรมณท์ ปิติปัญญากุล (ผอ.กคส.)
บสส. รุ่นที่ 3

นายนิติเวท มีสงฆ์ (หน.กพร.)
บสก. รุ่นที่ 3

นางสาวกอบกุล กว้างชวน (ชชส.)
บสส. รุ่นที่ 4

นางตะติยา ไกรศรีศรี (เลขานุการกรม)
บสก. รุ่นที่ 4

3. การปลูกฝังความรู้และความเข้าใจผ่านการจัดการอบรมสิทธิมนุษยชน

ปี 2568 ผส. ได้จัด การประชุมเชิงปฏิบัติการหัวข้อ “สิทธิมนุษยชนสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของ กรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปี 2568” เป็นเวลา 3 ชั่วโมง เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2568

ในการนี้ ได้รับความอนุเคราะห์วิทยากรผู้เชี่ยวชาญ คือ นายณัฐพล ด่านจิตรตรง ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม มาบรรยายถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนพื้นฐาน ความเป็นมา และการนำไปใช้ แก่เจ้าหน้าที่ ผส. ทั้งส่วนกลาง ภายในห้องประชุม และในภูมิภาคผ่านระบบออนไลน์

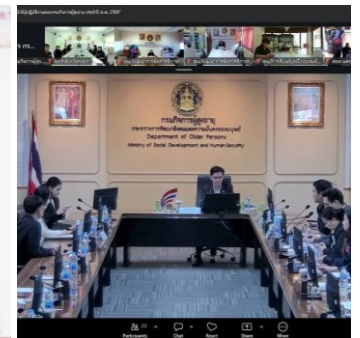

ผส. ได้ยกระดับการปลูกฝังความรู้ความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชน ในปี 2569 โดยได้จัดการอบรมถึง 2 หัวข้อ คือ

การประชุมเชิงปฏิบัติการหัวข้อ “สิทธิมนุษยชนสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปี 2569” เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 2 เมษายน 2569 เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักเกี่ยวกับหลักสิทธิมนุษยชนตามมาตรฐานสากล ให้แก่เจ้าหน้าที่ ผส. ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

ผส. ได้รับเกียรติเช่นเคยจาก นายณัฐพล ด่านจิตรตรง ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม มาเป็นวิทยากรบรรยายถ่ายทอดความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนพื้นฐาน เป็นเวลา 3 ชั่วโมง

นอกจากนี้ยังเปิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การขับเคลื่อนงานสิทธิมนุษยชนระหว่างหน่วยงานภายในสังกัด กรม ผส. อีก 3 ชั่วโมง พร้อมจัดทำรายงานสรุปผลเป็นคลังความรู้ต่อไป

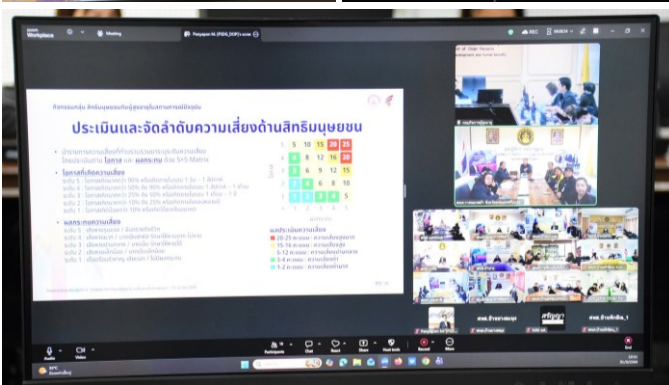
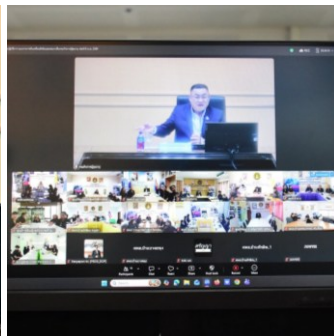

นอกจากนี้ ยังมี **การประชุมเชิงปฏิบัติการหัวข้อ**

“การยกระดับการดูแลผู้สูงอายุ บนพื้นฐานสิทธิมนุษยชน”

เมื่อวันอังคารที่ 31 มีนาคม 2569 อันเป็นหลักสูตรสิทธิมนุษยชนสำหรับการปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุเป็นการเฉพาะจำนวน 3 ชั่วโมง เพื่อขับเคลื่อนการปรับทัศนคติในการทำงานจาก **การดูแลแบบสงเคราะห์ ไปสู่ การส่งเสริมสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้สูงอายุ** พร้อมทั้งมุ่งจัดทำแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการให้บริการผู้สูงอายุบนฐานของสิทธิมนุษยชน

โอกาสนี้ นางสาวกอบกุล กว้างชวน ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านผู้สูงอายุ เป็นวิทยากรบรรยายในหัวข้อ **“สิทธิผู้สูงอายุ... ไม่ใช่แค่เรื่องสงสาร”** โดยถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักสิทธิมนุษยชน 5 ประการของสหประชาชาติ (UN) การจัดอคติทางอายุ (Ageism) และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและยกระดับมาตรฐานการทำงานของบุคลากร ผส. ทุกหน่วยงาน ทั้งนี้ ได้เปิดเวทีแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์เพื่อจัดทำ **การประเมินความเสี่ยงสิทธิมนุษยชนรอบด้าน (HRDD)** ของ ผส. ประจำปี 2569 ไปพร้อมกัน

C5: Communication

การสื่อสารและระบบอำนวยความสะดวกให้เข้าถึงบริการ

การคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิมนุษยชนจะเกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างแท้จริง ก็ต่อเมื่อผู้รับบริการ โดยเฉพาะผู้สูงอายุและกลุ่มเปราะบาง สามารถรับรู้ เข้าใจ และเข้าถึงสิทธิสวัสดิการของรัฐได้อย่างเท่าเทียม ปราศจากอุปสรรคทางกายภาพและเทคโนโลยี กรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ได้ยกระดับระบบการสื่อสารและการอุดช่องว่างการเข้าถึงบริการจากการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารทั่วไป ตามหลัก 8Ps PR ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 สู่การสร้าง ระบบสื่อสารหลากหลายมิติ นวัตกรรมดิจิทัลเพื่อคนทุกกลุ่ม และการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกตามหลัก Universal Design ตามหลัก 8Cs Communication ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

1. ช่องทางสื่อสาร

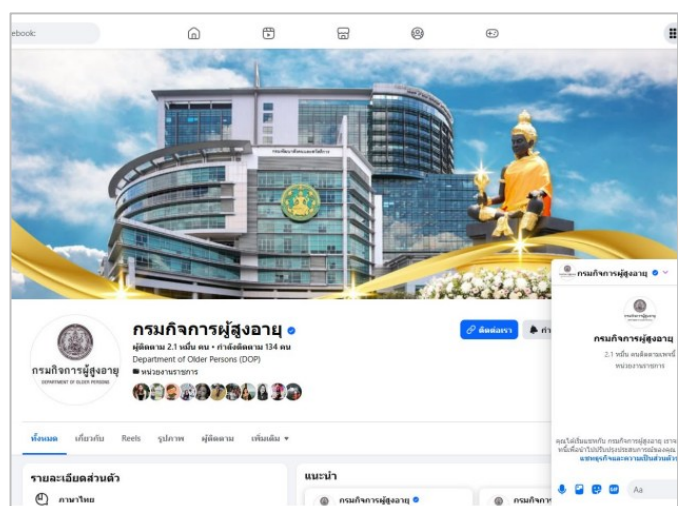
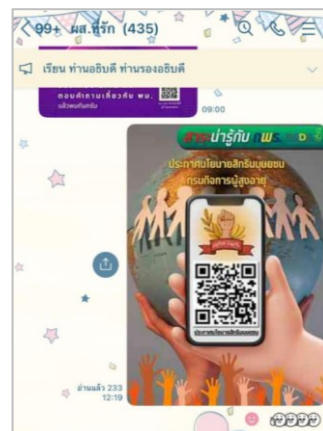
ในปี 2568 ผส. ได้นำเสนอช่องทางการสื่อสารในการเผยแพร่ข้อมูลสิทธิประโยชน์และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ได้แก่

ช่องทางสื่อสารภายใน

- หนังสือเวียน สำหรับบุคลากร ผส.
- บอร์ดประชาสัมพันธ์ สำหรับบุคลากร ผส. ผู้สูงอายุ และประชาชนทั่วไปผู้มาติดต่อราชการ
- Line Group กรมกิจการผู้สูงอายุ (ชื่อเดิม ผส. ที่รัก)

ช่องทางสื่อสารสาธารณะ

- เว็บไซต์กรมกิจการผู้สูงอายุ www.dop.go.th สำหรับเผยแพร่ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลและอินโฟกราฟิกบริการประชาชน
- Facebook กรมกิจการผู้สูงอายุ www.facebook.com/dop.go.th สำหรับประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสาร ความเคลื่อนไหว และข้อมูลเกี่ยวกับ ผส.

ยกระดับช่องทางการสื่อสารในปี 2569 สู่ Omnichannel ที่รวมทุกช่องทางไว้ให้บริการไปพร้อมกัน โดยมีช่องทางที่ได้นำเสนอเพิ่มเติมจากปี 2568 ได้แก่

ช่องทางสื่อสารสาธารณะ

- Instagram กรมกิจการผู้สูงอายุ

www.instagram.com/pr.dop สำหรับประชาสัมพันธ์ข่าวสาร

- Tiktok กรมกิจการผู้สูงอายุ

www.tiktok.com/@pr.dop สำหรับประชาสัมพันธ์ข่าวสาร

- X (Twitter เดิม) กรมกิจการผู้สูงอายุ

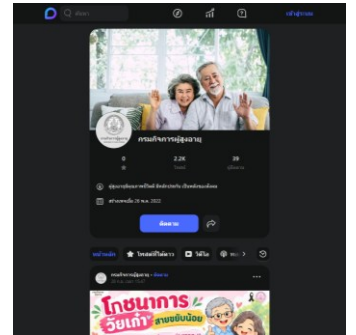
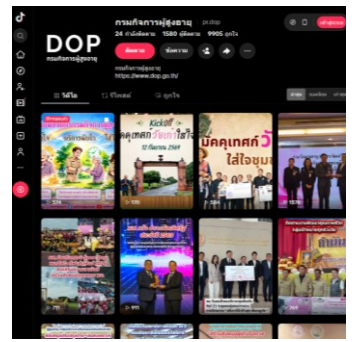
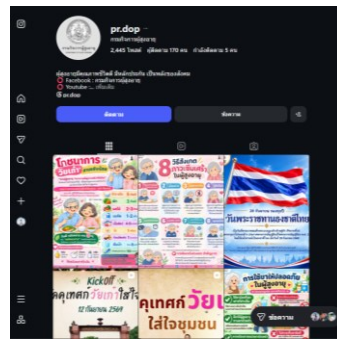
https://x.com/pr_dop สำหรับประชาสัมพันธ์ข่าวสาร

- Blockdit กรมกิจการผู้สูงอายุ

<https://www.blockdit.com/pages/628eeee67d6fa5bfa379a19> สำหรับประชาสัมพันธ์ข่าวสาร

- Line OA กองทุนผู้สูงอายุ สำหรับประชาสัมพันธ์

ข่าวสาร ติดต่อสอบถามข้อมูลกองทุนผู้สูงอายุ และแจ้งเตือนสถานการณ์การชำระหนี้กองทุนผู้สูงอายุ

2. การอำนวยความสะดวก

ให้เข้าถึงสิทธิและช่องทางการร้องเรียน

ในปี 2568 และ 2569 ผส. ได้นำเสนอถึงสิ่งอำนวยความสะดวก กลุ่มเป้าหมายหลักคือ ผู้สูงอายุ ให้เข้าถึงสิทธิประโยชน์ สวัสดิการ ความรู้ รวมถึงการเข้าถึงช่องทางการร้องเรียนกรณีได้รับความเดือดร้อน ดังนี้

สิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพในอาคารสำนักงาน

- การจัดสภาพแวดล้อมตามหลัก Universal Design ของอาคารกระทรวง พม. ได้แก่ ทางลาดพร้อมราวจับที่มั่นคง บริเวณชั้น 1 ป้ายบอกทิศทางและสัญลักษณ์สากล มีขนาดใหญ่และชัดเจน ลิฟต์โดยสารพร้อมปุ่มอักษรเบรลล์ เพื่อรองรับผู้พิการทางการมองเห็น

- การปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของ ศพส. ทั้ง 12 แห่ง และ ศร.ผส. จังหวัดชลบุรี ให้เอื้อต่อการเคลื่อนไหวของผู้สูงอายุและผู้รับบริการทั่วไป

- ศูนย์รับเรื่องร้องเรียนของ ผส. และพื้นที่พักคอยที่เหมาะสม บริเวณชั้น 6 มิโตะ แก้อี และพื้นที่ที่เพียงพอและให้ความรู้สึกไม่อึดอัดต่อผู้รับบริการ

- สายด่วน 1300 ศูนย์ช่วยเหลือสังคม พม. เปิดรับเรื่องร้องเรียนและแจ้งเหตุละเมิดสิทธิ ตลอด 24 ชั่วโมง

การอำนวยความสะดวกทางเทคโนโลยี

- เว็บไซต์รองรับความจำเป็นพิเศษ ทั้ง ผส. และกองทุนผู้สูงอายุ ให้มีระบบเสียงบรรยายข้อความ (Text-to-Speech) และฟังก์ชันปรับย่อ-ขยายขนาดตัวอักษร เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการมองเห็น

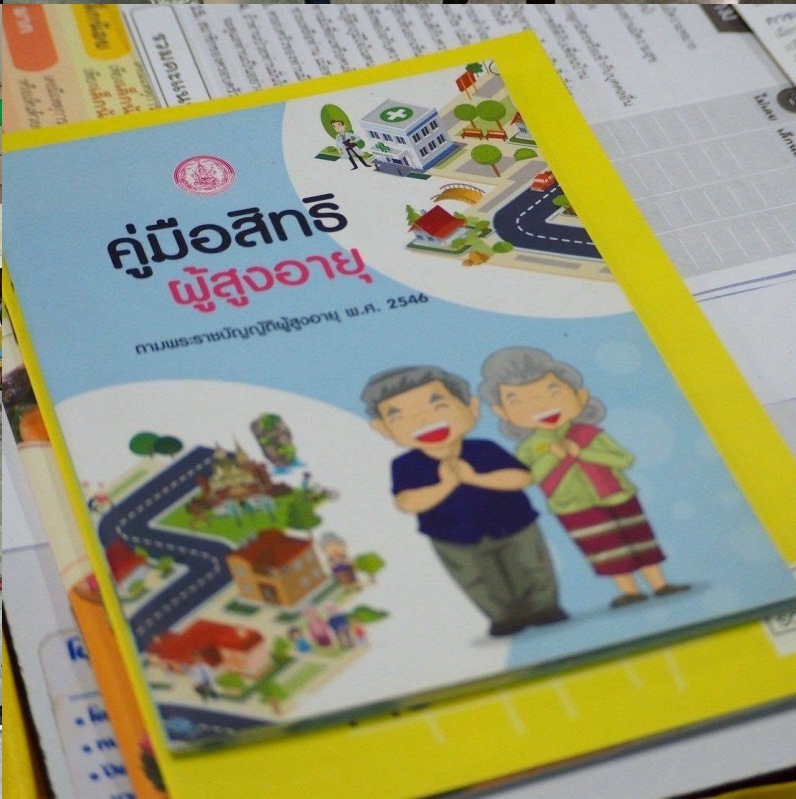
- ยกระดับแอป Gold by DOP ให้รองรับการทำธุรกรรมกู้ยืมเงินทุนประกอบอาชีพ การยื่นคำขอรับสวัสดิการการติดตามสถานะ และการแจ้งเตือน

- บูรณาการด้วยระบบนิรนตร์ (Nirun) ร่วมกับ สวทช. ในการติดตามและเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อการดูแลผู้สูงอายุรายบุคคลอย่างเหมาะสม

- สื่อผสม (Multimedia) ผ่าน YouTube กรมกิจการผู้สูงอายุ และ YouTube กองทุนผู้สูงอายุ ช่วยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจผ่านการรับชมภาพและฟังเสียงได้ง่ายขึ้น

- ช่องทางสาธารณะ โซเชียลมีเดียต่าง ๆ ทั้ง Facebook, Instagram, Tiktok, X, Blockdit, ที่สามารถรับเรื่องร้องเรียนผ่านช่องทางสนทนาหรือแสดงความคิดเห็นผ่านโพสต์ต่าง ๆ ได้

บทที่ 3

ระบบเฝ้าระวัง ตรวจสอบ และพิทักษ์สิทธิรอบด้าน

การขับเคลื่อนองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน นอกจากการวางโครงสร้างหรือเสริมทักษะความรู้ ยังเป็นการสร้างหลักประกันว่าผู้สูงอายุ บุคลากร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จะได้รับการคุ้มครอง ป้องกัน และพิทักษ์สิทธิอย่างเป็นรูปธรรม ผ่านการยกระดับกลไกเฝ้าระวังและป้องกันจากการทำงานเชิงรุกทั่วไป สู่ระบบการวิเคราะห์ ควบคุม และแก้ไขปัญหาละเอียด ภายใต้กรอบแนวคิด 8Cs คือ

- **C6: Critical Risk Analysis**

การวิเคราะห์ความเสี่ยงและตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน

- **C7: Control & Monitoring** การควบคุม ตรวจสอบ และเฝ้าระวังการละเมิดสิทธิ

- **C8: Case-study Adaptation** การประยุกต์ใช้กรณีศึกษา

การวิเคราะห์ความเสี่ยงและตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน

การบริหารจัดการความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชนของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) มีวิวัฒนาการจากการประเมินความเสี่ยงตามกรอบสหประชาชาติทั่วไปตาม หลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights: UNGPs) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 และได้ปรับเปลี่ยนมาสู่การจัดทำกระบวนการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence: HRDD) ที่มีเครื่องมือวิเคราะห์เป็นสากล และเปิดเผยต่อสาธารณะ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

1. รากฐานการประเมินความเสี่ยงตามกรอบสากลในปี 2568

การริเริ่มประยุกต์ใช้หลักการ UNGPs ในบริบทภาครัฐ

ผส. ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชน จึงได้นำ **หลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (UNGPs)** ซึ่งเป็นกรอบสากลในการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนมาปรับใช้กับการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐเป็นครั้งแรก มีเป้าหมายเพื่อสร้างหลักประกันว่าภารกิจการดูแล ค้ำครอง และจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ จะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อสิทธิมนุษยชนของผู้สูงอายุ บุคลากร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

กระบวนการสำรวจความเสี่ยงและการมีส่วนร่วมในองค์กร

ดำเนินการวิเคราะห์และกำหนดขอบเขตความเสี่ยง โดยพิจารณาจากภารกิจหน้าที่ของ ผส. บริษัทผู้สูงอายุในสังคมไทย รวมถึงกลุ่มเปราะบาง เช่น ผู้สูงอายุภาวะพึ่งพิง ผู้สูงอายุยากจน และกระบวนการทำงานทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรจากทุกหน่วยงานในสังกัดร่วมระดมความคิดเห็นเพื่อระบุประเด็นความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น เช่น การเลือกปฏิบัติ การละเมิดสิทธิผู้รับบริการ การบริหารจัดการข้อมูลส่วนบุคคล และการละเลยข้อร้องเรียน

การจัดทำและเผยแพร่รายงานความเสี่ยงปี 2568

จัดทำเอกสาร การประเมินความเสี่ยงและการจัดลำดับ
ความเสี่ยงที่อาจมีการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรมกิจการ
ผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 รวบรวมและ
วิเคราะห์ผลมาเป็นบทสรุปใน รายงานการประเมินความ
เสี่ยงฯ และเผยแพร่รายงานฉบับดังกล่าวต่อสาธารณะผ่าน
เว็บไซต์กรมกิจการผู้สูงอายุ เพื่อแสดงความโปร่งใสและสร้าง
ความน่าเชื่อถือตามหลัก UNGPs

[illegible]

หนังสือเวียนขอความร่วมมือหน่วยงาน
ประเมินและจัดลำดับความเสี่ยง
ด้านสิทธิมนุษยชน

ตัวอย่างแบบประเมินและจัดลำดับ
ความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชน

สรุปผลการประเมินและจัดลำดับความเสี่ยง

ประเด็นความเสี่ยง	คะแนน ความถี่	ลำดับ ความเสี่ยง
1. การละเมิดสิทธิของผู้สูงอายุด้วยกันเอง (เช่น ทะเลาะ ทำร้ายร่างกาย คำทอ)	35	สูง
2. การถ่ายภาพผู้สูงอายุ (เช่น ถ่ายหน้าตรง ถ่ายภาพที่ไม่เหมาะสม)	31	สูง
3. เจ้าหน้าที่โดนละเมิด โดยผู้สูงอายุหรือเจ้าหน้าที่ด้วยกันเอง (เช่น ทำร้ายร่างกาย คำทอ เหยียดหยาม)	31	สูง
4. ผู้บริจาค/ผู้เข้ามาทำกิจกรรม ใช้วาจา กริยาท่าทาง ที่ไม่เหมาะสมต่อผู้สูงอายุ	27	ปานกลาง
5. การบังคับผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรม (เช่น ผู้สูงอายุไม่สนใจกิจกรรมนี้)	27	ปานกลาง
6. การลงพื้นที่เยี่ยมบ้าน เก็บข้อมูลผู้สูงอายุ (เช่น ให้เงินส่งเคราะห์ฯ, ติดตามหนี้)	27	ปานกลาง
7. การอนุญาตให้ผู้สูงอายุใช้โทรศัพท์มือถือ (เช่น ถ่ายคลิปที่ไม่เหมาะสม)	27	ปานกลาง
8. ผู้สูงอายุขอใช้บริการ แต่ถูกเพิกเฉยต่อการให้บริการในหน่วยงาน (เช่น จอγκคิวเข้าพัก, ยืนเรื่องกู้ยืม)	26	ต่ำ
9. การนำข้อมูลผู้สูงอายุไปใช้ในงานวิจัย หรือนำไปใช้เป็นกรณีศึกษา	25	ต่ำ
10. การติดกล้องวงจรปิดในอาคารผู้ป่วยระยะท้าย โดยให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลได้เท่านั้น	24	ต่ำ
11. ผู้สูงอายุมีความหลากหลายทางเพศ LGBTQ	23	ต่ำ

แนวทางการบรรเทาและเยียวยาผลกระทบตามประเด็นความเสี่ยง ปี 2568

นำผลจากการประเมินและจัดลำดับความเสี่ยงมาวิเคราะห์และวางแผนแนวทางการบรรเทาและเยียวยาผลกระทบให้เหมาะสมกับแต่ละลำดับความเสี่ยง และเผยแพร่ข้อมูลสู่สาธารณะผ่านทางเว็บไซต์กรมกิจการผู้สูงอายุ เพื่อให้สามารถสืบค้นได้อย่างโปร่งใส

2. การยกระดับสู่การวิเคราะห์ความเสี่ยงเชิงลึกในปี 2569

นวัตกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการประเมิน HRDD เชิงรุก

ผส. ได้ยกระดับกระบวนการประเมินความเสี่ยงให้มีความเข้มข้นยิ่งขึ้น โดยใช้โอกาสผ่านเวที โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ “การยกระดับการดูแลผู้สูงอายุ บนพื้นฐานสิทธิมนุษยชน” เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2569 ในการดำเนินกลไกสำรวจกระบวนการงานทุกมิติ เพื่อระบุจุดเสี่ยงที่อาจกระทบต่อสิทธิพื้นฐานของผู้รับบริการและบุคลากรผู้ปฏิบัติงานอย่างรอบด้าน

การประยุกต์ใช้เครื่องมือ 5x5 Matrix

และผลการประเมินและจัดลำดับประเด็นความเสี่ยงสำคัญ

นำเครื่องมือประเมินเชิงปริมาณ 5x5 Matrix

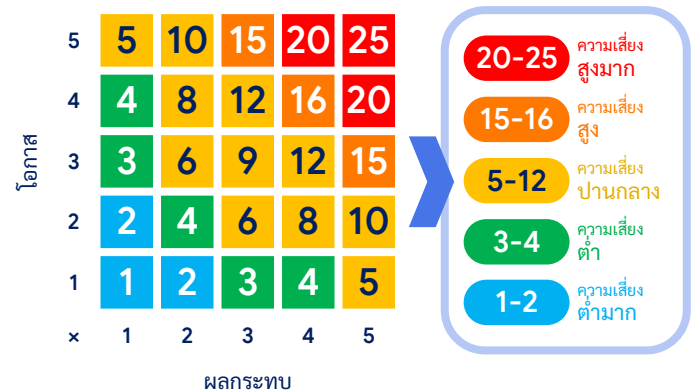
(โอกาสเกิด × ระดับผลกระทบ = คะแนนความเสี่ยง)

มาใช้จัดลำดับความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ

โอกาสเกิด	
ระดับ	ความถี่ของความถี่
5	มากกว่า 90% / เกิดในรอบ 1 วัน – 1 สัปดาห์
4	มากกว่า 50% - 90% / เกิดในรอบ 1 สัปดาห์ – 1 เดือน
3	มากกว่า 25% - 50% / เกิดในรอบ 1 เดือน – 1 ปี
2	มากกว่า 10% - 25% / เกิดในรอบหลายปี
1	น้อยกว่า 10% / เกิดได้ยากในอนาคต

ผลกระทบ	
ระดับ	ความเสียหาย
5	เสียหายรุนแรง / อันตรายถึงชีวิต
4	เสียหายมาก / บาดเจ็บสาหัส รักษาให้หายยาก-ไม่หาย
3	เสียหายปานกลาง / บาดเจ็บ รักษาให้หายได้
2	เสียหายเล็กน้อย / บาดเจ็บเล็กน้อย
1	เดือดร้อนรำคาญ เสียเวลา / ไม่มีผลกระทบ

คะแนนความเสี่ยง (ผลคูณ) และระดับความเสี่ยง

ผลการประเมินและจัดลำดับความสำคัญความเสี่ยงสิทธิมนุษยชนรอบด้าน (HRDD)

พร้อมแนวทางการบรรเทาและเยียวยาผลกระทบตามประเด็นความเสี่ยง ปี 2569

รายการความเสี่ยง	ผู้ได้รับผลกระทบ	คะแนน	ระดับความเสี่ยง	แนวทางบรรเทา-เยียวยาสำคัญ
1. การพลัดตกหกล้มจากสภาพแวดล้อม	ผู้สูงอายุ ญาติ	20	สูงมาก	ปรับที่อยู่อาศัยตามหลัก Universal Design ทันที
2. การเจ็บป่วยจากภาวะเครียด/ ความรุนแรงในครอบครัว	ผู้สูงอายุ	20	สูงมาก	ประสานเครือข่าย อพม. ตำรวจ และแยกผู้สูงอายุสู่ที่ปลอดภัย
3. การไม่ได้รับสวัสดิการที่เหมาะสมกับเวลา	ผู้สูงอายุ	20	สูงมาก	เร่งดำเนินการทันทีเมื่อมีการร้องเรียน และชี้แจงอย่างโปร่งใส
4. ผู้สูงอายุทำร้ายกันเอง ทางกาย/วาจา	ผู้สูงอายุ	15	สูง	พี่เลี้ยงเฝ้าระวัง แยกคูกรณี และตรวจสอบสุขภาพจิต
5. เจ้าหน้าที่ใช้วาจาไม่สุภาพ/ละเมิดทางวาจา	ผู้สูงอายุ องค์กร	12	ปานกลาง	จัดทำมาตรฐานการให้บริการ (SOP) อบรมจริยธรรมบุคลากร 100% และลงโทษทางวินัย
6. การจัดสวัสดิการไม่เหมาะสมต่อบริบท	ผู้สูงอายุ (ในสถาบัน)	9	ปานกลาง	ปรับปรุงสวัสดิการตามความจำเป็นเร่งด่วน และเปิดรับข้อร้องเรียน
7. เจ้าหน้าที่ทำร้ายร่างกายผู้สูงอายุ	ผู้สูงอายุ	6	ปานกลาง	ตรวจสอบสุขภาพจิตของเจ้าหน้าที่ หากควบคุมไม่ได้ ต้องเปลี่ยนผู้ดูแลทันที
8. การพลัดตกหกล้มจากภาวะสมองเสื่อม	ผู้สูงอายุ	1	ต่ำมาก	ปรับสภาพแวดล้อม และเพิ่มความใส่ใจในการดูแล
9. ผู้มาศึกษาดูงานทะเลาะวิวาทกัน	ผู้มาศึกษาดูงาน	1	ต่ำมาก	ให้ความรู้และให้บริการตามหลักสิทธิมนุษยชน

บทสรุปมาตรการและหัวใจสำคัญของการเยียวยา

• เป้าหมายเชิงรุก “ความปลอดภัยและสวัสดิการ”

เน้นปรับสภาพบ้านตามหลัก Universal Design และการทำงานร่วมกับเครือข่ายชุมชนเพื่อเฝ้าระวังความรุนแรงในครอบครัว

• มาตรฐานเจ้าหน้าที่ 100%

เจ้าหน้าที่ทุกคนต้องผ่านการอบรมจริยธรรมและสิทธิมนุษยชน เพื่อลดปัญหาการใช้วาจาไม่สุภาพและการเลือกปฏิบัติ

• หลักการเยียวยา 5 ประการ

1. การขอโทษ
2. การคืนสิทธิ
3. การชดเชย
4. การฟื้นฟู
5. การรับรองว่าจะไม่เกิดซ้ำ

การจัดทำรายงาน HRDD ปี 2569 และเผยแพร่ต่อสาธารณะ

- จัดทำ รายงานการประเมินความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence: HRDD) ประจำปี พ.ศ. 2569 กรมกิจการผู้สูงอายุ
- เผยแพร่รายงาน HRDD ฉบับสมบูรณ์ผ่านทางเว็บไซต์กรมกิจการผู้สูงอายุ www.dop.go.th เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าถึงข้อมูลและตรวจสอบการทำงานได้อย่างต่อเนื่อง

รายงานการประเมินความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน
(Human Rights Due Diligence: HRDD)
ประจำปี พ.ศ. 2569 กรมกิจการผู้สูงอายุ

โดย กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร กรมกิจการผู้สูงอายุ

1. ที่มาและความสำคัญ

กรมกิจการผู้สูงอายุ ตระหนักถึงความสำคัญของการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเพื่อให้สอดคล้องกับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570) ที่มุ่งเน้นการป้องกันมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อบุคลากร ผู้รับบริการที่เป็นกลุ่มเปราะบาง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จึงได้นำ กระบวนการประเมินความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (HRDD) มาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการระบุ ป้องกัน และบรรเทาผลกระทบเชิงลบที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงานและบริการของรัฐ โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์กระบวนการที่ครอบคลุมทุกมิติ เพื่อสร้างกลไกการเฝ้าระวังที่มีประสิทธิภาพและยกระดับมาตรฐานการเป็นองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชนที่ยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยง เพื่อสำรวจกระบวนการและการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุในทุกมิติ ว่ามีจุดใดที่อาจส่งผลกระทบเชิงลบหรือละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อบุคลากร ผู้รับบริการ โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มเปราะบาง อันเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ระบุในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 - 2570) รวมถึงภาคีเครือข่ายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.2 เพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและบรรเทาผลกระทบ เพื่อจัดทำแนวทางหรือมาตรการในการจัดการกับความเสี่ยงที่พบ โดยมุ่งเน้นการป้องกันมิให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนขึ้น หรือหากเกิดขึ้นต้องมีแผนการบรรเทาและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบและทันทั่วทั้ง

2.3 เพื่อพัฒนากลไกการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้มั่นใจว่าหากมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้น กรมกิจการผู้สูงอายุจะมีช่องทางรับเรื่องราวร้องเรียนและกระบวนการเยียวยาที่เข้าถึงง่าย เป็นธรรม และครอบคลุมตามหลักสิทธิมนุษยชน

3. ขั้นตอน...

ตัวอย่างหน้ารายงานการประเมินความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence: HRDD) ประจำปี พ.ศ. 2569 กรมกิจการผู้สูงอายุ

รายงานการประเมิน HRDD ปี 2569
ดาวน์โหลดเอกสารฉบับเต็มได้ที่

KEY POINT

ประเด็นความเสี่ยงทั้งหมดที่ผ่านการประเมิน HRDD ในปีนี้ สามารถดำเนินการบรรเทาและเยียวยาได้ภายในพื้นที่ของหน่วยงานเอง ภายในระยะเวลาอันสั้น โดยไม่ต้องใช้งบประมาณใด ๆ เพิ่มเติม

C7: Control & Monitoring

การควบคุม ตรวจสอบ และเฝ้าระวังการละเมิดสิทธิ

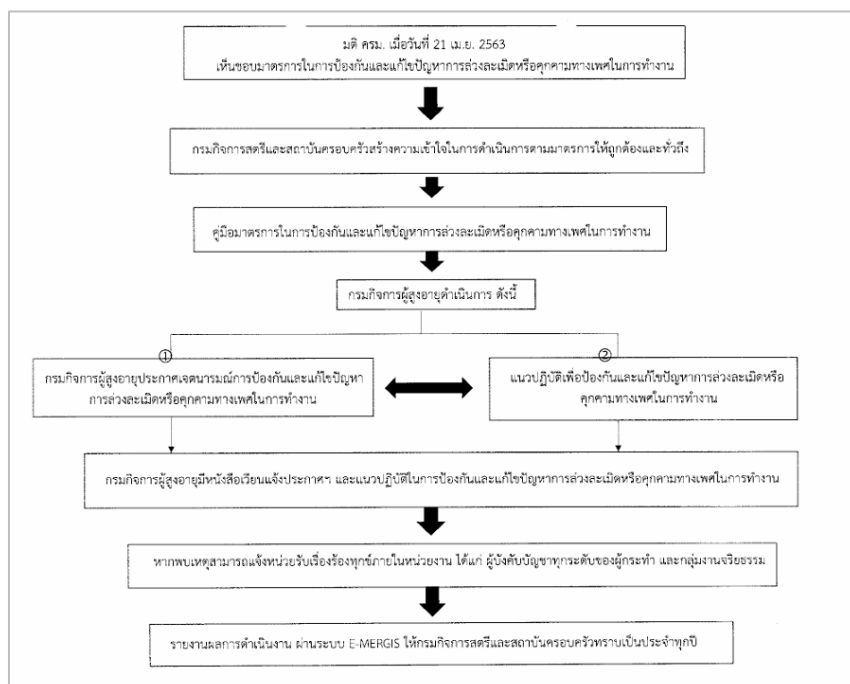
การพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในระยะผลลัพธ์ (Outcome Phase) ของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) อาศัย การขับเคลื่อน กลไกการควบคุม และการติดตามตรวจตรา ที่รัดกุมและต่อเนื่องตลอดปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ถึง 2569 โดยต่อยอดจากรากฐานการตรวจตราเฝ้าระวังในพื้นที่ สู่การวางระบบควบคุมกำกับดูแลเชิงโครงสร้าง ระบบจัดการ ข่าวปลอมโซเชียล และระบบรายงาน MERGIS08 เพื่อสร้างหลักประกันความปลอดภัยทั้งแก่บุคลากรภายในและผู้รับบริการ ภายนอกอย่างครอบคลุม

1. กลไกควบคุมภายในองค์กร และการป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศ (MERGIS08 & Gender Governance)

ผส. วางมาตรการควบคุมด้านสิทธิมนุษยชนภายในองค์กร อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการทำงาน ที่ปลอดภัยและเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ปราศจาก การเลือกปฏิบัติและการล่วงละเมิดทางเพศในการทำงาน

คำประกาศเจตนารมณ์และแนวปฏิบัติ

ผส. ประกาศใช้ นโยบายและแนวปฏิบัติด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงาน พร้อมจัดทำ ผังกระบวนการ (Flowchart) ที่ระบุ ขั้นตอนการแจ้งเหตุ การสอบสวนข้อเท็จจริง และการปกป้อง ผู้ร้องเรียนอย่างชัดเจน

โครงสร้างผู้รับผิดชอบเฉพาะ

ขับเคลื่อนผ่าน คำสั่งกรมกิจการผู้สูงอายุ ที่ 273/2563 แต่งตั้งผู้บริหารด้านการเสริมสร้างบทบาทหญิงชาย (Chief Gender Equality Officer: CGEO) พร้อมจัดตั้ง ศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย (GFP) และ คำสั่ง ที่ 274/2563 แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย

คำสั่งกรมกิจการผู้สูงอายุ

ที่ ๒๗๓ / ๒๕๖๓

เรื่อง แต่งตั้งผู้บริหารด้านการเสริมสร้างบทบาทหญิงชาย
และจัดตั้งศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย

เพื่อให้การปฏิบัติงานตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ซึ่งกำหนดให้
ทุกกระทรวง ทบวง กรม มอบหมายผู้บริหารระดับรองปลัดกระทรวงหรือรองอธิบดีขึ้นไป จำนวน ๑ คน ปฏิบัติ
หน้าที่เป็นผู้บริหารด้านการเสริมสร้างบทบาทหญิงชาย (Chief Gender Equality Officer : CGEO) และให้
หน่วยงานภายในระดับสำนัก/กอง ทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย (Gender
Focal point : GFP) และจัดทำแผนแม่บทการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในแผนงาน/โครงการของ
หน่วยงาน และหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๘/๖๓ ลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๕ ได้กำหนดคุณสมบัติ อำนาจ
หน้าที่ของผู้บริหารด้านการเสริมสร้างบทบาทหญิงชาย และบทบาทหน้าที่ของศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาค
ระหว่างหญิงชาย เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
พ.ศ.๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ จึงมีคำสั่ง
ดังต่อไปนี้

๑. ให้ยกเลิกคำสั่งกรมกิจการผู้สูงอายุ ที่ ๔๓/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๘
เรื่อง แต่งตั้งผู้บริหารด้านการเสริมสร้างบทบาทหญิงชาย (Chief Gender Equality Officer : CGEO)

๒. แต่งตั้งรองอธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้บริหารด้านการเสริมสร้าง
บทบาทหญิงชาย (Chief Gender Equality Officer : CGEO) โดยมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

(๑) ส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในกรมกิจการผู้สูงอายุเพื่อให้เกิดความเข้าใจ
อันดีในการปฏิบัติงานร่วมกับระหว่างข้าราชการและเจ้าหน้าที่หญิงและชายโดยจัดกิจกรรมต่างๆ ตามแผนแม่บท
การส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชายของกรมกิจการผู้สูงอายุ

(๒) วิจัยและจัดทำกิจกรรมสร้างความเข้าใจในแนวคิดบทบาทหญิงชายให้กับข้าราชการ
และเจ้าหน้าที่ เพื่อให้เกิดความตระหนัก และผสมผสานแนวคิดเรื่องบทบาทหญิงชายในการทำงานของข้าราชการ
และเจ้าหน้าที่ในกรมกิจการผู้สูงอายุ

(๓) ติดตาม ตรวจสอบ รับฟัง และให้คำปรึกษาแนะนำในการบริหารงานบุคคล
ของกรมกิจการผู้สูงอายุเป็นไปตามความเสมอภาค หลักสิทธิมนุษยชน และมติ ก.พ. ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ.
ที่ นร ๐๗๐๘/๖๓ ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๓ เรื่อง แนวทางการส่งเสริมและสร้างความเสมอภาคระหว่างหญิง
ชายในการบริหารงานบุคคลในราชการพลเรือน

/๔/...

คำสั่งกรมกิจการผู้สูงอายุ

ที่ ๒๗๔ / ๒๕๖๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย

เพื่อให้การปฏิบัติงานตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ซึ่งกำหนดให้
ทุกกระทรวง ทบวง กรม มอบหมายผู้บริหารระดับรองปลัดกระทรวงหรือรองอธิบดีขึ้นไป จำนวน ๑ คน ปฏิบัติ
หน้าที่เป็นผู้บริหารด้านการเสริมสร้างบทบาทหญิงชาย (Chief Gender Equality Officer : CGEO) และให้
หน่วยงานภายในระดับสำนัก/กอง ทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย (Gender
Focal Point : GFP) และจัดทำแผนแม่บทการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในแผนงาน/โครงการ
ของหน่วยงาน และหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๐๗๐๘/๖๓ ลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๕ ได้กำหนดคุณสมบัติ
อำนาจหน้าที่ของผู้บริหารด้านการเสริมสร้างบทบาทหญิงชาย และบทบาทหน้าที่ของศูนย์ประสานงานด้านความ
เสมอภาคระหว่างหญิงชาย และให้แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย
เพื่อทำหน้าที่กำกับดูแล และให้คำแนะนำการดำเนินการของศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย
เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
พ.ศ.๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ จึงมีคำสั่ง
แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

๑. รองอธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ	ประธานกรรมการ
ที่ ได้รับมอบหมายเป็นผู้บริหาร	
ด้านการเสริมสร้างบทบาทหญิงชาย	
๒. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านผู้สูงอายุ	รองประธานกรรมการ
๓. ผู้อำนวยการกองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ	กรรมการ
๔. ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสวัสดิการ	กรรมการ
และคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ	
๕. ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน	กรรมการ
๖. ผู้อำนวยการกองบริหารกองทุนผู้สูงอายุ	กรรมการ
๗. หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหาร	กรรมการ
๘. หัวหน้ากลุ่มตรวจสอบภายใน	กรรมการ

/๕. ...

- ๒ -

(๔) สร้างเครือข่ายการดำเนินการเกี่ยวกับบทบาทหญิงชายระหว่างส่วนราชการ
เพื่อร่วมมือกันในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับบทบาทหญิงชาย และจัดกิจกรรมร่วมกันต่อไป

(๕) กำกับ ดูแลการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิง
ชายเพื่อติดตามและรายงานผลการดำเนินการเรื่องต่อไป

๓. มอบหมายให้สำนักงานเลขาธิการกรมทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานด้านความ
เสมอภาค (Gender Focal Point : GFP) โดยมีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

(๑) ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ให้แก่ผู้บริหารด้านการส่งเสริมบทบาทหญิงชาย
(Chief Gender Equality Officer : CGEO) ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับแผนแม่บทการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่าง
หญิงชาย

(๒) ติดตาม ประเมินผล และจัดทำรายงานการดำเนินการด้านการเสริมสร้างบทบาท
หญิงชายและความเสมอภาคระหว่างหญิงชายของกรมกิจการผู้สูงอายุ เสนอต่ออธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ
เพื่อพิจารณา/ทราบต่อไป

(๓) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่นี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(นางสุจิตรา พิทยานรเศรษฐ์)
อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ

- ๒ -

๔. เลขาธิการกรม	กรรมการและเลขานุการ
๑๐. เจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการกรม	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ที่ได้รับมอบหมาย	

ให้คณะกรรมการกำกับดูแลงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้
๑. กำกับ ดูแล ให้คำปรึกษา แนะนำการดำเนินการ และติดตามความก้าวหน้า
การดำเนินงานของศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชายของกรมกิจการผู้สูงอายุ
๒. ประเมินผลและจัดทำรายงานการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาค
ระหว่างหญิงชายของกรมกิจการผู้สูงอายุ
๓. ให้ความร่วมมือในด้านข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้อง และการประสานสัมพันธ์ด้านความ
เสมอภาคระหว่างหญิงชาย

๔. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่นี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(นางสุจิตรา พิทยานรเศรษฐ์)
อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ

การควบคุมด้วยคู่มือ และระบบ MERGIS08

นำ คู่มือมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงาน ของกรมกิจการสตรี และสถาบันครอบครัว (สค.) มาบังคับใช้ พร้อมทั้งติดตาม ประเมินประสิทธิภาพ และ จัดทำรายงานตามแบบ MERGIS08 ส่ง เสนอต่อผู้บริหารและกระทรวง พม. รองรับ แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2566 – 2570

คู่มือ มาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหา
การล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงาน

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว

คู่มือมาตรการป้องกันการล่วงละเมิด
ดาวน์โหลดเอกสารฉบับเต็มได้ที่นี้

แบบรายงาน MERGIS
เข้าถึงแบบฟอร์มออนไลน์ได้ที่นี้

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
E-MERGIS

ผู้ใช้งาน ไม่ระบุตัวตน (ผู้ใช้งานทั่วไป - Anonymous)
☑ การเชื่อมต่อบริบทอัตโนมัติ

PAGE CODE : ANONYMOUS-MERGIS08-01

แบบรายงานผลการดำเนินงานตามมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงาน (MERGIS08) [คลิกเพื่อดูรายละเอียด](#)

ประจำปีงบประมาณ 2566 [ดูรายละเอียดเพิ่มเติม](#)

1. หน่วยงาน

1.1 ประเภทหน่วยงาน * 1.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบการรายงาน ผลการดำเนินงานตามมาตรการฯ * 1.3 ที่ตั้งของหน่วยงาน ☐ ส่วนกลาง ☐ ส่วนภูมิภาค

2. ผู้ประสานงาน

2.1 ชื่อ-นามสกุล * 2.2 โทรศัพท์ * 2.3 อีเมล
(สำหรับรับส่งข้อมูลหรือเอกสาร)
(สำหรับรับส่งข้อมูลหรือเอกสาร)

3. การประกาศเจตนารมณ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงาน

3.1 ดำเนินการเป็นลายลักษณ์อักษร * ☐ มี ☐ ไม่มี

3.2 ประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในองค์กรรับทราบอย่างทั่วถึง * ☐ มี ☐ ไม่มี

4. การจัดทำแนวปฏิบัติเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงาน

4.1 ดำเนินการเป็นลายลักษณ์อักษร * ☐ มี ☐ ไม่มี

4.2 ประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในองค์กรรับทราบอย่างทั่วถึง * ☐ มี ☐ ไม่มี

5. มีการเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการฯ และพฤติกรรมที่เป็นการล่วงละเมิด/คุกคามทางเพศ โดย * (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ไม่มี

☐ กำหนดไว้ในแผนแม่บทการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชายของหน่วยงาน

☐ กำหนดไว้ในกฎ ระเบียบ แนวปฏิบัติของหน่วยงาน

☐ กำหนดช่องทางรับเรื่องราวร้องทุกข์ภายในหน่วยงาน

☐ กำหนดเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการพัฒนาบุคลากร หรือการปฐมนิเทศข้าราชการใหม่

☐ จัดทำคู่มือปฏิบัติสำหรับนางข้าราชการและเจ้าหน้าที่ทุกคน

☐ จัดทำแผ่นพับ / จดหมายข่าว / การเผยแพร่ตามบอร์ดประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน

☐ จัดทำหนังสือเวียนเพื่อให้บุคลากรทราบโดยทั่วไป

☐ สอดแทรกในกิจกรรมการจัดการความรู้

☐ ประชาสัมพันธ์ทางเสียงตามสาย

☐ อื่น ๆ

6. การกำหนดกลไกการร้องทุกข์ภายในหน่วยงานตามมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการล่วงละเมิด หรือคุกคามทางเพศในการทำงาน *

☐ ไม่มี

☐ กลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม

☐ กลุ่มงานวินัย

☐ กลุ่มงานบริหารบุคลากร

☐ อื่น ๆ

7. ปีงบประมาณที่ผ่านมา (ตั้งแต่ 1 ตุลาคม ปีที่แล้ว - 30 กันยายน ปีนี้) หน่วยงานของท่านมีการร้องเรียนปัญหาการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ ในการทำงานหรือไม่ *

☐ มี (ตอบข้อ 7.1 - 7.5) ☐ ไม่มี

8. ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

ส่งข้อมูล

คู่มือมาตรการป้องกันการล่อลวงละเมิดฯ
ดาวน์โหลดเอกสารฉบับเต็มได้ที่

2. ระบบการตรวจตราพื้นที่บริการ การคุ้มครองผู้รับบริการ และช่องทางร้องเรียนหลากหลายมิติ

ผส. ยกระดับการกำกับดูแลสถานที่บริการและระบบรับเรื่องร้องเรียนเพื่อให้ผู้สูงอายุและประชาชนเข้าถึงความเป็นธรรมได้อย่างรวดเร็วและปลอดภัย

การตรวจตราในสถานดูแลผู้สูงอายุ

เฝ้าระวังการละเมิดสิทธิ สภาพความเป็นอยู่ และคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ (ศพส.) 12 แห่ง และศูนย์การเรียนรู้ฯ จังหวัดชลบุรี ควบคู่กับการกำหนดให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานดูแลผู้สูงอายุทุกคนต้องผ่านการอบรมจริยธรรมและสิทธิมนุษยชน 100% เพื่อป้องกันการเฝ้าระวังไม่สุภาพหรือการเลือกปฏิบัติ

ศูนย์รับเรื่องร้องเรียนมาตรฐาน ณ อาคาร พม.

จัดตั้งและพัฒนาศูนย์รับเรื่องร้องเรียน ชั้น 6 อาคารกระทรวง พม. พร้อมกำหนดมาตรการคุ้มครองความลับและความปลอดภัยของผู้แจ้งเรื่อง การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และขั้นตอนการเยียวยาผู้เสียหาย

ช่องทางรับเรื่องร้องเรียนหลากหลายมิติ

ให้บริการผ่านช่องทางออนไลน์

- ยื่นเรื่องด้วยตนเอง
- ผู้รับความคิดเห็น

ช่องทางดิจิทัล

- เว็บไซต์หลัก www.dop.go.th
- ระบบ e-Service
- Line Official Account
- สายด่วนศูนย์ช่วยเหลือสังคม 1300

มีทุกข์ พบปัญหา
โทรมาที่ 1300
สายด่วน พม.

3. กลไกเฝ้าระวังข่าวปลอมวชน และการจัดการข่าวปลอมดิจิทัล (Anti-Fake News)

เพื่ออุดช่องว่างการละเมิดสิทธิในยุคดิจิทัล ผส. ได้สถาปนาระบบเฝ้าระวังข้อมูลข่าวสารสาธารณะเชิงรุก

การตรวจตราการร้องเรียนผ่านสื่อสาธารณะ

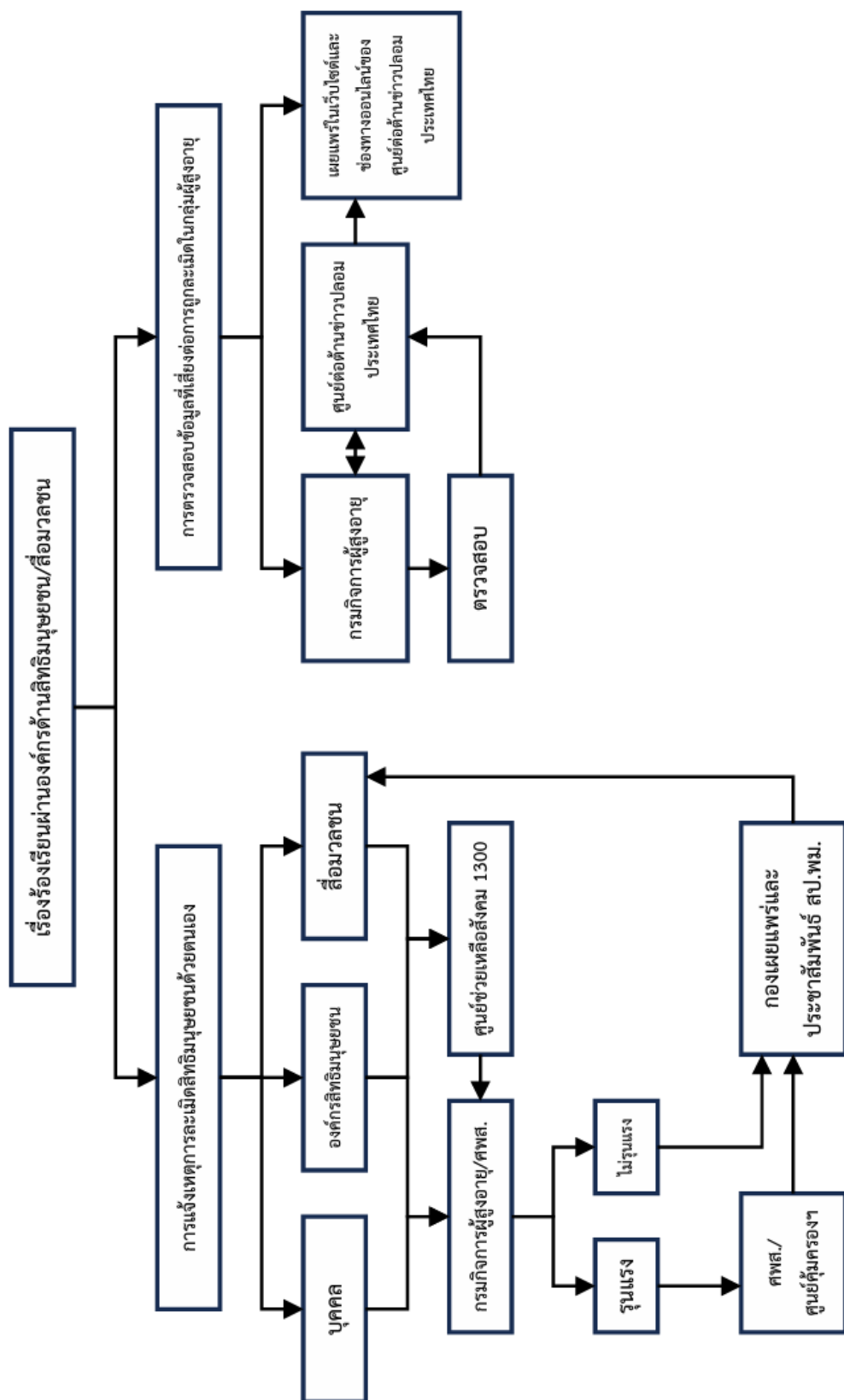
จัดทำระบบตรวจตราและเฝ้าระวังข่าวสารการละเมิดสิทธิ
ผู้สูงอายุทางสื่อมวลชนและโซเชียลมีเดีย เมื่อตรวจพบ
เหตุการณ์ความเสี่ยง ที่งานจะประสาน สายด่วนศูนย์
ช่วยเหลือสังคม 1300 ลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงและ
ให้การช่วยเหลือเยียวยาทันที

ความร่วมมือกับศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมประเทศไทย

เพื่อรับแจ้งเบาะแส ลิงก์สุมเสี่ยง หรือข่าวปลอมไซเบอร์
ที่หลอกลวงผู้สูงอายุ นำไปสู่การตรวจสอบข้อเท็จจริงและ
ออกประกาศชี้แจงต่อสาธารณชนอย่างทันท่วงที

แผนผังกลไกตรวจตราการร้องเรียนผ่านสื่อเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนของกรมกิจการผู้สูงอายุ

C8: Case-study Adaptation

การประยุกต์ใช้กรณีศึกษา

การเปลี่ยน บทเรียนจากเหตุการณ์จริง ที่เกิดขึ้นในสังคม มาเป็น เครื่องมือในการป้องกัน ปรับปรุงกระบวนการ และ กำหนดมาตรการเยียวยาผู้เสียหายอย่างเป็นระบบ โดยกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) นำข่าวสารการละเมิดสิทธิผู้สูงอายุที่ปรากฏ ในสื่อสาธารณะ ตลอดจนสถิติการร้องเรียนจากสายด่วนศูนย์ช่วยเหลือสังคม 1300 มาประเมินความเสี่ยงและวิเคราะห์ ถอดบทเรียนเพื่อพัฒนางานด้านผู้สูงอายุของ ผส. สู่การสร้างหลักประกันว่าจะไม่มีกระบวนการหรือการละเมิดการปฏิบัติหน้าที่ ของหน่วยงานที่ก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิผู้สูงอายุซ้ำอีก

ในปี 2568 ผส. ดำเนินการ รวบรวมสถิติความรุนแรงและการละเมิดสิทธิผู้สูงอายุ ย้อนหลัง เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ ภาพรวม รายงานต่อผู้บริหารสูงสุด

พร้อมทั้งติดตามและ รวบรวมข่าวสารประเด็นการละเมิด สิทธิในสื่อสาธารณะทั่วไป เพื่อวิเคราะห์กับบทบาทภารกิจ ของ ผส. เพื่อวางแนวทางและข้อเสนอแนะในการพัฒนางาน ในเชิงป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะใน กลุ่มเป้าหมายคือผู้สูงอายุ

การนำประเด็นสิทธิมนุษยชนที่ปรากฏในสื่อสาธารณะมาวิเคราะห์กับบทบาทภารกิจขององค์กร และวางแนวทางในการแก้ไขปัญหาหากเกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนขึ้นเป็นผลมาจากการดำเนินงานขององค์กร

หน่วยงาน.....กลุ่มสาระการเรียนรู้.....

1. ประเด็นสิทธิมนุษยชนที่ปรากฏในสื่อสาธารณะ

ญาติเข้าใจ แม้น้ำท่วมขังอยู่หลายวัน 85 ทบตีกว่า 30 ครั้ง ฟันหัก เป็นแผลตามตัว อ้างหญิงชราต้อง (https://www.matichon.co.th/local/news_4677411)

ญาติไม่พอใจ ไม่ยอมทำคดีความ 85 ทบตีกว่า 30 ครั้ง มีลูกเป็นหมันแล้ว มีคนขโมยทรัพย์สิน

2. การวิเคราะห์ประเด็นสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นกับบทบาทภารกิจขององค์กร

แม้น้ำท่วมขังอยู่หลายวัน 85 ปี 30 กว่า 30 ครั้ง โดยขณะที่โดนอาชญากรใช้ของหนักทำร้ายร่างกาย ขาดอาหาร น้ำดื่ม ยา เวชภัณฑ์ ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ หรืออาศัยอยู่เพียงลำพัง ทำให้มีความเสี่ยงต่อการถูกกระทำที่ไม่เหมาะสมรุนแรงและกระทบต่อภาวะทางอารมณ์และจิตใจของผู้สูงอายุ โดยกรมกิจการผู้สูงอายุมีการทำงานเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการและการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ เพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ได้รับการคุ้มครองจากครอบครัว อาศัยอยู่คนเดียว หรือการถูกกระทำรุนแรง ที่ไม่ครอบคลุมและเพียงพอ

3. ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหา

1) ควรมีแนวทางการป้องกันการละเมิดสิทธิผู้สูงอายุโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการป้องกัน รวมถึงมีการพัฒนาระบบและกลไกกฎหมาย ข้อกฎหมาย และระเบียบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และปัญหาการละเมิดสิทธิผู้สูงอายุในสังคมไทยปัจจุบัน

2) สร้างกลไกและระบบการป้องกัน แก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิผู้สูงอายุ ทั้งในระดับชาติและระดับจังหวัด

3) สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุอย่างถูกต้อง

4) ขยายผลโครงการผู้รับบริการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุในครอบครัวและชุมชน

4. กระบวนการเฝ้าระวังหากเกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในลักษณะดังกล่าว

1) สร้างความเข้าใจและมีส่วนร่วมของหน่วยงานและองค์กรจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิผู้สูงอายุ

2) ใช้ชุมชนเป็นฐานในการเฝ้าระวังการละเมิดสิทธิ เช่น คนในชุมชนสังเกตความผิดปกติของผู้สูงอายุ เช่น สภาพความเป็นอยู่ พฤติกรรมของผู้ดูแล หรือบุคคลใกล้ชิด

3) มีระบบเฝ้าระวัง / การประเมินจากหน่วยงานท้องถิ่น เช่น ผู้รับบริการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ อาชญากร, สส. หรือเทศบาล

ตัวอย่าง การวิเคราะห์ประเด็นสิทธิมนุษยชนในสื่อสาธารณะกับภารกิจขององค์กร พร้อมวางแนวทางและข้อเสนอแนะในการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุ

และในปี 2569 ผส. ได้ยกระดับการรวบรวมสถิติอย่างละเอียดมากขึ้น และวิเคราะห์ประเด็นสิทธิมนุษยชนที่ปรากฏในสื่อสาธารณะอย่างเข้มข้น เพื่อวางแนวทางและข้อเสนอแนะในการพัฒนางานในเชิงป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนในกลุ่มผู้สูงอายุและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างต่อเนื่อง

ผลการรายงานข้อมูลสถิติการละเมิดสิทธิมนุษยชนในผู้สูงอายุ

เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติตามประกาศนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนของ ผส. จึงได้รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลสถิติการรับแจ้งเหตุความรุนแรงในผู้สูงอายุ จากศูนย์ช่วยเหลือสังคม สายด่วน 1300 เพื่อติดตามสถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนและนำไปสู่การวางแผนมาตรการคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ โดยมีรายละเอียดเปรียบเทียบข้อมูลย้อนหลังตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 – 2569 ดังนี้

• ข้อมูลสถิติรายปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2568

ความรุนแรงต่อผู้สูงอายุ	ปีงบฯ 2566	ปีงบฯ 2567	ปีงบฯ 2568
เหตุเกิดในครอบครัว (ราย/กรณี)	253	298	290
เหตุเกิดนอกครอบครัว (รายกรณี)	56	46	40
รวม (ราย/กรณี)	309	344	330
รูปแบบความรุนแรงส่วนใหญ่	ถูกทำร้ายร่างกาย	ถูกล่วงละเมิดทางเพศ ถูกทอดทิ้ง	ถูกทำร้ายร่างกาย

• ข้อมูลสถิติรายเดือน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 (ตุลาคม 2568 – เมษายน 2569)

เดือน ปี	จำนวนกรณี	จำนวนราย	หมายเหตุ
ตุลาคม 2568	31	38	
พฤศจิกายน 2568	32	37	
ธันวาคม 2568	34	40	
มกราคม 2569	21	24	ต่ำที่สุด
กุมภาพันธ์ 2569	31	32	
มีนาคม 2569	50	83	สูงที่สุด
เมษายน 2569	38	43	
เฉลี่ยต่อเดือน	33.86	42.43	
รวม (7 เดือน)	237	297	

ผลการวิเคราะห์พบว่า สภาพแวดล้อมที่เกิดเหตุความรุนแรงในครอบครัว ยังคงเป็นสัดส่วนที่ใหญ่ที่สุด โดย รูปแบบการละเมิด ปัญหาหลักยังเป็นการถูกทำร้ายร่างกาย และคาดว่าหากสถานการณ์ยังคงดำเนินต่อไปในอัตราดังกล่าว ยอดรวมปี 2569 อาจมีแนวโน้มสูงกว่าสถิติรายปีของปี 2566 – 2568 อย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะ ผส. ควรเร่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายเฝ้าระวังการละเมิดสิทธิในระดับชุมชน

สรุปรายงานการวิเคราะห์ประเด็นสิทธิมนุษยชนผู้สูงอายุที่ปรากฏในสื่อสาธารณะ

• วิธีการศึกษาวิเคราะห์

ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผ่านการวิเคราะห์เอกสารและการถอดบทเรียนจากกรณีศึกษาผ่าน 4 ขั้นตอน ได้แก่

(1) การรวบรวมและจัดหมวดหมู่ข้อมูล สืบค้นข่าวจากสื่อสาธารณะที่น่าเชื่อถือ (มกราคม 2566 - พฤษภาคม 2569) จำนวน 20 ข่าว

(2) การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงกับบริบทองค์กร นำกรณีศึกษามาวิเคราะห์จุดอ่อนและความเสี่ยงในการกิจ ผส. ตามกรอบ HRDD และหลัก UDHR

(3) การกำหนดแนวทางแก้ไขและเยียวยา จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและขั้นตอนปฏิบัติงานตามหลักการเยียวยาสากล

(4) การออกแบบกระบวนการเฝ้าระวัง วางระบบรับเรื่องร้องเรียนที่เข้าถึงง่ายและกลไกป้องกันการเกิดซ้ำ

• ข้อมูลที่ใช้ศึกษาวิเคราะห์

รวบรวมข่าวจากสื่อหลัก อาทิ ไทยพีบีเอส ไทยรัฐ ช่อง 7 อมรินทร์ทีวี เวิร์คพอยท์ รวม 20 กรณีศึกษา

แบ่งเป็น 4 หมวดปัญหา ได้แก่

(1) หมวดอาชญากรรมและการถูกล่วงละเมิด เช่น แก๊งคอลเซ็นเตอร์หลอกลายวัย 82 โอนเงินสูญ 2.5 ล้านบาท, บัญชีม้าอ้างการไฟฟ้า, โจรทำร้ายผู้สูงอายุชิงเงิน

(2) หมวดเศรษฐกิจ สวัสดิการ และความยากจน เช่น การตัดสิทธิเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ, ปัญหาความล่าช้า/การเข้าไม่ถึงเงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุยากไร้

(3) หมวดสุขภาพ ความปลอดภัย และสวัสดิภาพ เช่น การถูกอนาจาร/ทำร้ายร่างกายในพื้นที่ชนบท, อุบัติเหตุหมู่รถบรรทุกผู้สูงอายุ, สถิติอุบัติเหตุช่วงสงกรานต์

(4) หมวดปัญหาสังคม การถูกทอดทิ้ง และคุณภาพชีวิต เช่น ผู้สูงอายุขาดโอกาสจ้างงานหลังเกษียณ, ผู้สูงอายุรวมกลุ่มเสพยาเนื่องจากขาดคนดูแล, การถูกหลอกลวงโกงทรัพย์สินและทอดทิ้ง

• ผลการวิเคราะห์

ผู้สูงอายุไทยเผชิญความเปราะบางเชิงโครงสร้างใน 4 มิติ ได้แก่

- (1) ความไม่มั่นคงในทรัพย์สินจากไซเบอร์
- (2) ข้อจำกัดในการเข้าถึงสวัสดิการรัฐ
- (3) ภัยคุกคามสวัสดิภาพทางกายภาพ
- (4) สภาวะถูกทอดทิ้ง

• ข้อเสนอแนะและมาตรการแก้ไข

ผส. ควรมีการดำเนินการเพื่อป้องกันความเสี่ยงตามประเด็นจากกรณีศึกษา ดังนี้

- (1) ยกระดับการคัดกรองสุขภาพเบื้องต้นเพื่อชะลอภาวะพึ่งพิง
- (2) ปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยตามหลัก Universal Design
- (3) พัฒนาหลักสูตรสร้างภูมิคุ้มกันภัยไซเบอร์สำหรับผู้สูงอายุ
- (4) ขยายผลการดูแลผู้สูงอายุผ่านผู้บริบาลคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุในชุมชน

รายงานการวิเคราะห์ประเด็นสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่ปรากฏในสื่อสาธารณะ
กับบทบาทภารกิจของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปี พ.ศ. 2569

โดย กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร กรมกิจการผู้สูงอายุ

1. ที่มาและความสำคัญ

ปัจจุบันประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) อย่างเต็มรูปแบบ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรนี้นำมาซึ่งความท้าทายในการคุ้มครองสภาพชีวิตของกลุ่มเปราะบาง จากการรวบรวมสถานการณ์ข่าวสารในสื่อสาธารณะระหว่างปี พ.ศ. 2566 - 2569 จำนวน 20 กรณีศึกษา พบว่าผู้สูงอายุกำลังเผชิญกับปัญหาเชิงโครงสร้างที่รุนแรงใน 4 มิติ ได้แก่ (1) การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม และการหลอกลวง (2) ความยากจนและการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวก (3) ภัยคุกคามด้านสุขภาพและความปลอดภัย และ (4) การถูกทอดทิ้งให้อยู่อย่างโดดเดี่ยว ปรากฏการณ์เหล่านี้ถือเป็นภาระและขัดต่อปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights: UDHR) อย่างชัดเจน โดยเฉพาะสิทธิในการมีมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอสำหรับสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี สิทธิในการได้รับหลักประกัน ยามชราภาพ รวมถึงสิทธิในความมั่นคงทางสังคม

สถานการณ์ดังกล่าวยังสอดคล้องกับประเด็นเร่งด่วนใน แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 - 2570) ที่กำหนดให้ “ผู้สูงอายุ” เป็นหนึ่งในกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่ต้องได้รับการคุ้มครองสิทธิ เสริมสร้างศักยภาพ และป้องกันจากการถูกละเมิด ทอดทิ้ง หรือแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

ในฐานะที่ กรมกิจการผู้สูงอายุ มีบทบาทและภารกิจหลักในการส่งเสริมศักยภาพ คุ้มครองสิทธิ จัดสวัสดิการ และสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายผู้สูงอายุ จึงเล็งเห็นความสำคัญในการนำประเด็นปัญหาที่ปรากฏในสื่อสาธารณะมาวิเคราะห์และเชื่อมโยงกับการดำเนินงาน การจัดทำรายงานฉบับนี้จึงถือเป็นการถอดบทเรียนเพื่อค้นหาข้อบกพร่อง ประเมินความเสี่ยง และทบทวนนโยบาย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเป็นงานหรือภาระงานการปฏิบัติหน้าที่ของกรมกิจการผู้สูงอายุกลายเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการละเมิดสิทธิผู้สูงอายุ พร้อมทั้งใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาระบบการเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหา เพื่อยกระดับการคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลต่อไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อรวบรวมและถอดบทเรียนจากสถานการณ์จริง เพื่อรวบรวม จัดทำบทสรุป และวิเคราะห์ กรณีศึกษาการละเมิดสิทธิผู้สูงอายุที่ปรากฏในสื่อสาธารณะ จำนวน 20 เหตุการณ์ ให้เห็นถึงรูปแบบ และผลกระทบที่ขัดต่อหลักปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (UDHR)

2.2 เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมโยงกับบทบาทและภารกิจของกรมกิจการผู้สูงอายุ เพื่อนำประเด็น ปัญหาทางสังคมวิเคราะห์ความเชื่อมโยงกับการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ ทั้งด้านการคุ้มครองสิทธิ และการจัดสวัสดิการ เพื่อประเมินความเสี่ยงและแนวโน้มที่การดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ อาจส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนของผู้สูงอายุ

2.3 เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะและมาตรการแก้ไขปัญหา เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติและมาตรการเยียวยาที่ชัดเจน สอดคล้องกับกรอบทิศทางของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หากพบว่ามีเหตุการณ์ การละเมิดสิทธิมนุษยชนอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการดำเนินงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ

2.4 เพื่อพัฒนาระบบการเฝ้าระวังเชิงรุก เพื่อออกแบบและยกระดับระบบการเฝ้าระวัง การรับ เรื่องร้องเรียน และการป้องกันการละเมิดสิทธิผู้สูงอายุในความรับผิดชอบของกรมกิจการผู้สูงอายุ เพื่อลด ปัญหาและสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตให้แก่ผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน

- 2 -

3. แนวคิด ทฤษฎี และบทนิยามที่นำมาใช้วิเคราะห์

ในการวิเคราะห์สถานการณ์และประเมินความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชนของกรมกิจการผู้สูงอายุ รายงานฉบับนี้ได้ใช้แนวคิด ทฤษฎี และบทนิยามที่สำคัญ เป็นพื้นฐานในการศึกษาวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

3.1 บทนิยาม “ผู้สูงอายุ”

ใช้นิยามตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการวิเคราะห์ กล่าวคือ “ผู้สูงอายุ” หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีสัญชาติไทย¹ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนตามกฎหมาย

3.2 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights: UDHR)

ใช้เป็นกรอบแนวคิดหลักในการประเมินว่าเหตุการณ์ในข่าวสื่อเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ โดยเฉพาะ ข้อ 22 ระบุว่า ทุกคนมีสิทธิในความมั่นคงทางสังคม และ ข้อ 25 ระบุว่า ทุกคนมีสิทธิในมาตรฐานการครองชีพอันเพียงพอสำหรับสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของตนและครอบครัว รวมถึงสิทธิในหลักประกัน ยามชราภาพ²

3.3 หลักการของสหประชาชาติสำหรับผู้สูงอายุ (United Nations Principles for Older Persons)

ใช้เป็นเกณฑ์ชี้วัดคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ได้รับ ประกอบด้วย 5 หลักการสำคัญ³ ได้แก่ ความเป็นอิสระ (Independence) การมีส่วนร่วม (Participation) การได้รับการดูแล (Care) การเติมเต็มในชีวิตร (Self-fulfillment) และศักดิ์ศรี (Dignity) เพื่อนำมาวิเคราะห์ว่าการกิจกรรมการกิจการผู้สูงอายุ ตอบสนองต่อหลักการเหล่านี้ครบถ้วนหรือไม่

3.4 แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 - 2570)

ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการแก้ไขและเฝ้าระวังการละเมิดสิทธิมนุษยชนของกรมกิจการผู้สูงอายุ โดยแผนฉบับนี้มุ่งเน้นการคุ้มครองกลุ่มเปราะบาง รวมถึงผู้สูงอายุ ให้เข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน ป้องกัน การถูกเลือกปฏิบัติ และเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิต⁴ ซึ่งสอดคล้องกับการกิจโดยกรมกิจการผู้สูงอายุ

3.5 กระบวนการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence: HRDD)

เป็นแนวคิดตามหลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชน (UNGPs)⁵ ที่นำมาประยุกต์ใช้ในรายงาน เพื่อใช้วิเคราะห์กระบวนการทำงานขององค์กรอย่างเป็นระบบ โดยครอบคลุม ตั้งแต่การระบุความเสี่ยง (Identify) การป้องกันและบรรเทาผลกระทบ (Prevent and Mitigate) การติดตามผล (Track) และการสื่อสาร (Communicate) ตลอดจนกลไกการร้องทุกข์และการเยียวยา (Grievance Mechanisms and Remediation)

¹ พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546. (2546). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 120 ตอนที่ 130 ก. หน้า 1-13.

² องค์การสหประชาชาติ. (2491). ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights). <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>

³ United Nations. (1991). United Nations Principles for Older Persons (Resolution 46/91).

<https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/united-nations-principles-older-persons>

⁴ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม. (2566). แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 - 2570).

⁵ องค์การสหประชาชาติ. (2554). หลักการชี้แนะของสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชน (Guiding Principles on Business and Human Rights). สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (OHCHR).

ตัวอย่างนารายงานการวิเคราะห์ประเด็นสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่ปรากฏในสื่อสาธารณะ

กับบทบาทภารกิจของกรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปี พ.ศ. 2569

รายงานวิเคราะห์ประเด็นฯ ปี 2569
ดาวน์โหลดเอกสารฉบับเต็มได้ที่นี้

บทที่ 4

รางวัลแห่งความสำเร็จ และการต่อยอดสู่ความยั่งยืน

การขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนของกรมกิจการผู้สูงอายุ (ผส.) ดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม มาสู่ความสำเร็จในปี 2568 เป็นที่ยอมรับด้วยรางวัลระดับประเทศ ต่อยอดสู่การเป็น “โมเดลพี่เลี้ยง” ให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัด จนได้รับรางวัลในปี 2569 ถึง 7 รางวัล อีกทั้งเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางการขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนในองค์กร ให้กับหน่วยงานอื่น ๆ

HUMAN RIGHTS AWARDS 2025

งานประกาศรางวัลองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2568
วันอังคารที่ 22 กันยายน 2568
ณ โรงแรมแกรนด์ ไฮแอท เอราวัณ กรุงเทพมหานคร

Human Rights Awards 2025

รางวัลองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2568

1 รางวัล “ระดับดีเด่น” แห่งความภาคภูมิใจ

HUMAN RIGHTS AWARDS 2025

งานประกาศรางวัลองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2568
22 กันยายน 2568
ณ โรงแรมแกรนด์ ไฮแอท เอราวัณ กรุงเทพมหานคร

เบื้องหลังความสำเร็จ

รายงานผลการขับเคลื่อน
เส้นทางสู่องค์กร

กรมกิจการผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569
กิจกรรมชุมชน กรมกิจการผู้สูงอายุ

Knowledge Transfer & Future Outlook

การถ่ายทอดองค์ความรู้และการต่อยอดขยายผลในอนาคต

1. ผส. “โมเดลพี่เลี้ยง” ถ่ายทอดองค์ความรู้ จากส่วนกลางสู่ภูมิภาค

ปี 2568

มุ่งเน้นการสร้างความตระหนักรู้ในสิทธิมนุษยชนผ่านประกาศนโยบาย มีคณะทำงานและแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของ ผส. ในส่วนกลาง การอบรมพัฒนาความรู้สิทธิมนุษยชนพื้นฐานแก่บุคลากรภายในกรม ผส. ทุกหน่วยงาน ทุกระดับ การอำนวยความสะดวกแก่กลุ่มเป้าหมายในช่องทางต่าง ๆ รวมถึงการประเมินความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชนในภาพรวมของ ผส.

ปี 2569

ยกระดับสู่การเป็น ศูนย์กลางการถ่ายทอดองค์ความรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่หน่วยงานในสังกัด ผส. ส่วนกลาง โดยกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร (ฝ่ายเลขานุการคณะทำงานด้านสิทธิมนุษยชน) ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้และกำกับดูแลการขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนในทุกหน่วยงานในสังกัด ผส. ทั่วประเทศในทุกชั้นตอนไปอย่างพร้อมเพรียงกัน ผ่านกลไกทั้ง การประชุมคณะทำงานด้านสิทธิมนุษยชน การประชุมคลินิกให้คำปรึกษา กพร.ผส. ณ ที่ทำการกรมกิจการผู้สูงอายุ และ การประชุมคลินิกให้คำปรึกษา กพร. เคลื่อนที่ ณ ศพส. 12 แห่ง ทั่วประเทศ และศูนย์การเรียนรู้ฯ จ.ชลบุรี

2. การเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชนกับองค์กรระดับชาติ

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

วันที่ 19 มกราคม 2569

ร่วมประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อยกระดับการขับเคลื่อนองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน และเสริมสร้างเครือข่ายคุณธรรม

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.)

วันที่ 17 มีนาคม 2569

ร่วมแลกเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานตามข้อมติคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (UNHRC) ในประเด็น "สิทธิผู้สูงอายุ"

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

สถาบันพัฒนาสิทธิมนุษยชน

การบรรยายในหลักสูตรนักบริหารด้านสิทธิมนุษยชน

วันที่ 27 พฤษภาคม 2569

บรรยายหัวข้อ “การนำนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนสู่การปฏิบัติ”

ในหลักสูตรนักบริหารด้านสิทธิมนุษยชน ระดับกลาง (บสก.) รุ่นที่ 4

วันที่ 15 มิถุนายน 2569

ร่วมเสวนาหัวข้อ “ความสำเร็จขององค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน”

ในหลักสูตรนักบริหารด้านสิทธิมนุษยชน ระดับต้น (บสด.) รุ่นที่ 4

กรมกิจการผู้สูงอายุ (ส่วนกลาง) : ระดับดี

Human Rights Awards 2026

รางวัลองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2569

7 รางวัล จากการต่อยอดส่วนกลางสู่ภูมิภาค : 2 “ดีเด่น” 4 “ดี” 1 “ชมเชย”

ศพส.ภูเก็ต : ระดับดีเด่น

ศพส.บ้านบางละมุง ชลบุรี : ระดับดีเด่น

ศูนย์การเรียนรู้ฯ ชลบุรี : ระดับดี

ศพส.ลำปาง : ระดับดี

ศพส.บ้านบุรีรัมย์ : ระดับดี

ศพส.นครพนม : ระดับชมเชย

เบื้องหลังความสำเร็จ

คือความร่วมมือจากทุกคน ทุกระดับ ทุกหน่วยงาน

เอกสารเผยแพร่
การขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนของกรมกิจการผู้สูงอายุ

ดาวน์โหลดเอกสารฉบับเต็มได้ที่

อำนวยการผลิต

คณะผู้บริหารกรมกิจการผู้สูงอายุ

นายโชคชัย วิเชียรชัยยะ

นางวรรณภา สุขคง

นางสาวกรรณิกา เจริญลักษณ์

นางสาวกอบกุล กว้างชวน

นางพัชรมณท์ ปิติปัญญากุล

นางสาวอัญชลี จิตรเสนาะ

นางสาวสุชาดา อดทน

นางตะติยา ไกรศรีศรี

นางสาวจรรววรรณ ศรีภักดี

นางสาวนริศรา หนูเงิน

นายนิติเวท มีสงฆ์

อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ

รองอธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ

รองอธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านผู้สูงอายุ

ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ

ผู้อำนวยการกองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ

ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน

เลขาธิการกรม

ผู้อำนวยการกองบริหารกองทุนผู้สูงอายุ

หัวหน้ากลุ่มตรวจสอบภายใน

หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

คณะผู้จัดทำ

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

นายนิติเวท มีสงฆ์

นางสาวน้ำฝน เครือศรี

นางสุพัฒน์ตรา ศรีสูงค์

นางสาวมณีนรินทร์ อ่อนโชติ

นายปัญญาพล เมินหา

นางสาวกฤษฎณา ลำอินทร์

นางสาวสุพิชญา จันทรปัญญา

หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

นักพัฒนาสังคมชำนาญการ

นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ

นักพัฒนาสังคม

นักพัฒนาสังคม

นักพัฒนาสังคม

เจ้าหน้าที่ช่วยปฏิบัติงานโครงการ

กันยายน 2569

Contact us

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร กรมกิจการผู้สูงอายุ

 0 2659 6871 msdg.dop@gmail.com

 อาคารกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ชั้น 6

1034 ถนนกรุงเกษม แขวงคลองมอหานะ เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร 10100

กรมกิจการผู้สูงอายุ

DEPARTMENT OF OLDER PERSONS

ทำงานด้วยใจ บริการด้วยใจ ใส่ใจผู้สูงอายุ

📍 1034 ถนนกรุงเกษม แขวงคลองมอฬารักษ์ เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร 10100

☎ 0 2659 6811 🌐 www.dop.go.th ✉ older@dop.mail.go.th

📘 กรมกิจการผู้สูงอายุ 📺 กรมกิจการผู้สูงอายุ DOP

📷 [pr.dop](https://www.instagram.com/pr.dop) 📺 [@pr_dop](https://www.youtube.com/@pr_dop) 🎵 [@pr.dop](https://www.tiktok.com/@pr.dop)